

HRVATSKI VOJNIK

Broj 522 • 24. ožujka 2017. • Izlazi od 1991. • www.hrvatski-vojnik.hr

CIJENA 10 KUNA

EUR 2,10
CAD 3,00
AUD 3,30
USA 2,00
CHF 3,50
SLO EUR 1,80
SEK 17,00
NOK 17,00
DKK 15,50
GBP 1,30

PUKOVNIJA VOJNE POLICIJE OBUKA MOTOCIKLISTA

TENKOVSKA SATNIJA POKAZALA
OBRAMBENE SPOSOBNOSTI

NATJECANJE ZA NAJBOLJI
BORBENI TIM GOMBR-a

ISSN 1330 - 500X PRINTED IN CROATIA
9 77133 6500003 0 1 2 1 7

NOVI JSTARS

USAF je krajem 2016. objavio zahtjev za ponude za novi avion koji nosi sustave za prikupljanje i obradu podataka o protivničkim kopnenim platformama. Ipak, vremešni E-8C koji više od 25 godina obavlja te zadaće vjerojatno još dulje vrijeme neće u mirovinu... [str. 31]

BROJ 522 | 2017

SADRŽAJ

OBUKA MOTOCIKLISTA

Pripadnici Pukovnije Vojne policije OSRH s kolegama iz MUP-a sredinom ožujka prošli su dva istodobna obučna procesa: Tečaj za vozača A kategorije i Tečaj sigurne vožnje za motocikliste [str. 8]

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVO / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr), Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Urednici i novinari: Leida Parlov (leida.parlov@mohr.hr), Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com), Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com), Petra Kostanjšak (petra.kostanjšak@mohr.hr)

Lektura / korektura: Gordana Jelavić (gjelavic50@gmail.com), Andrea Pavlić. Prijevod: Dubravka Marić (dmaric@mohr.hr), Fotograf: Tomislav Brandt, Josip Kopić

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zfrank@mohr.hr), Ante Perković, Predrag Belušić, Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322, Tisk: Znanje d.o.o., Mandićeva 2, Zagreb

Adresa uredništva: Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b, 10000 Zagreb, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

DOGĀDAJI

10. OBLJETNICA GOMBR-a

Čuvari tradicije slavnih ratnih postrojbi [13]

VOJARNA "123. BRIGADE HV-a"

Prisegnuo 18. naraštaj ročnika [14]

DOMOVINSKI RAT

Predstavljen DVD

Kako je obranjena Hrvatska [22]

VOJARNA

"PUKOVNIK MARKO ŽIVKOVIĆ"

5. HRVCON vratio se iz misije

Odlučna potpora [23]

SIGURNOST NINTENDO SWITCHA

Nintendo Switch oduševio je mnoge zaljubljenike u konzole koje su dominirale tržištem prije nekoliko godina. Iako je broj prodanih impozantan, priča o najnovijoj generaciji igrače konzole ima i drugu stranu. [str. 50]

MORH I OSRH

POLIGON "EUGEN KVATERNIK"

Tenkova satnija pokazala obrambene sposobnosti [4]

PLOČE

Povratak operativnih vojnih snaga u Ploče [7]

VOJNI POLIGON "GAŠINCI"

Natjecanje za najbolji borbeni tim GOMBR-a [10]

OSRH

SOD - postrojba s najviše najboljih dočasnika u 2016. [16]

VOJNI POLIGON "GAŠINCI"

Brzi, precizni i učinkoviti [20]

VOJNA TEHNIKA

NOVOSTI

Laser na BOV-u [27]

Belgija traži borbeni avion [27]

Pacifičko ophodno plovilo [28]

Korkut u serijskoj proizvodnji [29]

Guardiani od

3,2 miliarde dolara [30]

RATNA MORNARICA

Najveći brodovi

Njezina Veličanstva [36]

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

www.hrvatski-vojnik.hr

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)
Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2017.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

Pratite nas i na
društvenim mrežama

POLIGON "EUGEN KVATERNIK"

TENKOVSKA SA'TNI

Na vježbi Oklopne bojne Gardijske oklopno-mehanizirane brigade pod nazivom OKB 17 ocjenjivane su i sve prateće zadaće Tenkovske satnije, kao što su provedba procesa vođenja postrojbi, hodnja na zadanom pravcu, zaposjedanje taktičkog polja prikupljanja, taktičko kretanje, provedba, reorganizacija i konsolidacija...

OIBRAMIB

Peta KOSTANJŠAK, snimio Josip KOPI

Postrojene posade i tenkovi čekaju znak za pokret. Nākon zapovijedi, kolona od devet tenkova M-84 kreće u taktičko područje prikupljanja gdje su izvidnici već izvršili svoje zadaće. Na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" kraj Slunja buka koju su stvarali tenkovi dala je naslutiti da je u tijeku vojna vježba Oklopne bojne Gardijske oklopno-mehanizirane brigade. Kako nam je objasnio zapovjednik Oklopne bojne bojnik Ivan Stipić, riječ je o vježbi pod nazivom OKB 17 koja se od 7. do 10. ožujka provodila na terenima Središta za borbenu obuku ZOD-a "Fran Krsto Frankopan" HKoV-a s ciljem ocjenjivanja 2. tenkovske satnije u obrani dodijeljenog područja.

"Vježba je bazirana na misiji Oklopne bojne, a meni je kao zapovjedniku važno kroz takav vid ocjenjivanja, što je najviša instanca ocjenjivanja u RH, steći potpun uvid u osposobljenost 2. tenkovske satnije u provedbi dodijeljene misije. U provedbi ocjenjivanja suprotna je strana iz GMBR-a, a ocjenjivači dolaze iz Središta za borbenu obuku," istaknuo je zapovjednik OKB-a. Da bi stekla predvjetje za dolazak na ocjenjivanje na slunjski poligon, 2. tenkovska satnija provela je intenzivnu obuku u području razmještaja uz školska i bojna gađanja, kao i formalno varjansko ocjenjivanje zapovjednika GOMBR-a.

Na poligonu smo se našli u trenutku kad je započelo kretanje Tenkovske satnije iz područja razmještaja u očekujuće područje u hodnoj koloni, koja je formirana s ciljem zaštite glavnine. U prethodnici se nalazio tenk koji je osiguravao ostatak kolone. I dok smo stajali sa strane i promatrali kako dva voda, svaki s četirima tenkovima, kao i zapovjednikov tenk, prolaze kraj nas, bojnik Stipić pokazao nam je sustav MILES koji se nalazi na tenkovima.

"Postrojbe naše i suprotne strane opremljene su sustavom MILES koji u svakom trenutku daje pouzdane informacije o učincima, razmještaju i kretanju

OCJENJAVAČI IZVRŠILI PROVJERU OBUČENOSTI

Direktor vježbe OKB 17 bio je pukovnik Davor Stipetić iz Središta za obuku, a čelnik ocjenjivačkog tima pukovnik Radojko Baković. "Naši su ocjenjivači izvršili provjeru obučenosti i uvježbanosti prema popisu zadaća važnih za misiju," rekao je pukovnik Baković te dodao kako su zadovoljni provedbom vježbe, a za 30 dana postrojba će dobiti ocjene po svim elementima.

JA POKAZAL.
ENE SPOSOBNOSTI

• POLIGON "EUGEN KVATERNIK"

postrojbe, odnosno daje potpunu sliku," rekao je te dodata da su u samom sastavu i ekipi za osiguranje prelaska opasnih područja.

Nakon što je Satnija stigla u taktičko područje prikupljanja, stožerni narednik Zdravko Horvačanović, koji je na dužnosti prvog dočasnika 2. tenkovske satnije Oklopne bojne, načelno je odredio mjesto gdje

će se rasporediti 1. i 2. tenkovski vod te Mehanizirani vod. Zapovjednik Satnije satnik Dalibor Vujić obišao je razmještaj vodova kako bi utvrdio je li odluka prvog dočasnika dobra ili mora promjeniti razmještaj tenkova. Posade, nakon što su zauzele svoje položaje, radile su na uklanjanju

Postrojbe su opremljene sustavom MILES koji u svakom trenutku daje pouzdane informacije o učincima, razmještaju i kretanju postrojbe, odnosno daje potpunu sliku

tragova gusjenica te na maskiranju tenkova.

Postrojba je zadnjeg dana vježbe na terenu pred ocjenjivačima provedla obranu kao glavnu zadaću, a suprotna strana bila je sastavljena od pripadnika Vukova. Ocjenjivane su i sve prateće zadaće Tenkovske satnije, kao što su provedba procesa vođenja postrojbi, hodnja na zadanom pravcu, zaposjedanje taktičkog polja prikupljanja, taktičko kretanje, provedba, reorganizacija i konsolidacija.

Zanimljivo je bilo promatrati tenkovska gađanja i povlačenja, kao i nadiranje suprotne strane, a sustav MILES davao je ocjenjivačima do znanja tko je pogoden i koji dio je pogoden. Primjerice, je li stradao vozni dio tenka, top ili je on potpuno uništen, što je pak pokazivala žuta rotirka smještena na vrhu tenka. Uz budno oko ocjenjivača provedeno je sve što je i bilo planirano.

Skupnica Ana Sušac, zapovjednica Mehanizirane desetine Oklopne bojne, zadovoljna je vježbom. "Vježba se pokazala vrlo zahtjevnom zbog vremenskih uvjeta, kao i zbog područja u kojem je provedena," zaključila je skupnica Sušac. ■

Lada PULJIZEVIĆ

PLOČE

Foto: Josip Kopi

"Pitanja sigurnosti i pitanja razvoja sredine dio su iste priče, ona nisu suprotstavljena i treba ih povezati," rekao je ministar Krstičević, ističući kako su Ploče strateška točka u kojoj moramo imati operativne snage i kako je ulaganje i opremanje odabranih vojnih nekretnina na području Ploča prioritet. Na kraju je naglasio: "Očekujem da sljedeće godine imamo postrojbu u Pločama"

hrvatske branitelje, ministar je naglasio kako Ministarstvo obrane ne želi i neće kočiti razvoj lokalne zajednice, nego je zajednički interes svih, a pogotovo obveza Vlade, graditi uvjete za bolju i prosperitetniju domovinu. "Pitanja sigurnosti i pitanja razvoja sredine dio su iste priče, ona nisu suprotstavljena i treba ih povezati," rekao je ministar, ističući kako su Ploče strateška točka u kojoj moramo imati operativne snage te kako je ulaganje i opremanje odabranih vojnih nekretnina na području Ploča prioritet. "Očekujem da sljedeće godine imamo postrojbu u Pločama," rekao je ministar te dodao kako se time osiguravaju i brojna radna mjesta te podupire gospodarski razvoj.

General Šundov pohvalio je napore HRM-a na očuvanju vojnih nekretnina te naglasio važnost vojarne "Neretva" u razvoju novih sposobnosti i HRM-a i pričuvnih postrojbi OSRH, a mogu biti i u funkciji protupožarnim snagama i policiji.

Ministar Krstičević sastao se tijekom posjeta sa županom Dubrovačko-neretvanske županije Nikolom Dobrosavljevićem te gradonačelnikom Ploča Krešimirom Vejićem. Tom je prigodom ministar naglasio kako su MORH i regionalna i lokalna samouprava u partnerskom odnosu te da su razvoj i sigurnost zajednički interesi. ■

POVRATAK OPERATIVNIH VOJNIH SNAGA U PLOČE

Potprijeđnik Vlade i ministar obrane RH Damir Krstičević te načelnik Glavnog stožera OSRH general zbornik Mirko Šundov s izaslanstvima posjetili su 17. ožujka vojne objekte u gradu Pločama. Nakon polaganja cvijeća i paljenja svijeća u vojarni "Neretva" u spomen na poginule pripadnike HRM-a, ministar Krstičević obišao je vojarne "Neretva", "Sidrište", skladistički kompleks "Tatinje", a u Zapovjedništu Odsjeka PB-a Jug naznačio je prezentaciju o stanju vojnih nekretnina na tom području koju je

održao domaćin zapovjednik HRM-a kontraadmiral Predrag Stipanović. MORH je od 2005. lokalnoj upravi i DUUDI-ju predao na upravljanje i raspolažanje deset vojnih objekata, odnosno ukupno oko 450 000 kvadratnih metara, dok tri objekta namjerava zadržati i u njih dalje ulagati, čime će se poboljšati situacija na velikom, strateški vrlo bitnom prostoru od Splita do rta Oštro. Istaknuvši u uvodu nužnost vraćanja dostojanstva hrvatskim vojnicima, kao i trajnu potrebu očuvanja sjećanja na

MINISTAR KRSTIČEVIC OBIŠAO VOJARNU U SINJU

Nakon posjeta Pločama, ministar obrane Damir Krstičević i načelnik GS-a general zbornik Mirko Šundov posjetili su istog dana Sinj te obišli vojarnu na kojoj se obavljaju građevinski radovi. Ministar je nakon obilaska izrazio zadovoljstvo učinjenim na području vojarne koja će, kad bude dovršena, omogućiti smještaj postrojbi, te će i znatno olakšati život brojnim pripadnicima Oružanih snaga iz sinjskog kraja koji na posao svakodnevno putuju autobusima.

Projekt adaptacije sinjske vojarne dio je šireg plana poboljšanja uvjeta života i rada hrvatskih vojnika, kojim se, među ostalim, u hrvatske gradove vraćaju pripadnici OSRH, gdje su i prije tradicionalno bili raspoređeni.

"U planu za ovu godinu je vraćanje vojske u Sinj i Vukovar. To ćemo i realizirati. Tražim od Oružanih snaga i predstavnika MORH-a racionalna rješenja kojima će se s optimalnim sredstvima ostvariti zadani ciljevi," rekao je ministar Krstičević.

"Radovi započeti u Sinju obavljaju se sukladno dinamici i hrvatska vojska stiže u Sinj u planiranom roku," rekao je general Šundov.

Foto: Josip Kopi

PUKOVNIJA VOJNE POLICIJE

PRIPADNICI PUKOVNIJE VOJNE POLICIJE OSRH S KOLEGAMA IZ MUP-a SREDINOM OŽUJKA PROŠLI SU DVA ISTODOBNA OBUĆNA PROCESA: TEČAJ ZA VOZAČA A KATEGORIJE I TEČAJ SIGURNE VOŽNJE ZA MOTOCIKLISTE

OBUKA

Ako postrojbe OSRH koje vježbaju u vojarni "Josip Jović" u Udbini ne koriste streljivo, teško da postoji mirnija lokacija u Hrvatskoj. Riječ je o velikom području, okruženom nepreglednim Krbavskim poljem na jugu i planinskim vrhovima na sjeveru, koji su i u sredini ožujka prekriveni snijegom. Odjednom, tišinu prekida bruhanje, isprva potmulo, a potom sve jače. Kad smo ugledali desetak snažnih motocikala, bruhanje je već bilo vrlo intenzivno. Većina ih je u bijelo-zelenim prepoznatljivim bojama Vojne policije OSRH, preostala dvojica u plavoj civilnoj policiji. Motociklisti se parkiraju u savršenom redu na malom košarkaškom igralištu, skidaju kacige i prilaze nam. To su pripadnici Pukovniye Vojne policije OSRH s kolegama iz MUP-a. Riječ

je o kombinaciji instruktora i polaznika dvaju istodobnih obućnih procesa: Tečaja za vozača A kategorije i Tečaja sigurne vožnje za motocikliste. Prvi se tečaj odnosi na one koji tek trebaju preuzeti dužnost motociklista, a drugi na one iskusnije koji se dodatno uvježбавaju i usavršavaju. Glavno je poprište obuke vojarna "Sveti Nikola" u Splitu, a u Udbinu su došli kako bi vježbali prijelaz dulje relacije motociklima. Naravno, i nekadašnja prostrana zrakoplovna pista u vojarni "Josip Jović" pruža mnoštvo mogućnosti za uvježbavanje raznih individualnih vještina, ali i zajedničkih formacija. Suradnja s kolegama iz MUP-a ušla je već u drugu godinu i nepotrebno je isticati koliko je zajednička obuka korisna i koliko štedi

resurse. "Konačno, bavimo se istim poslom," kaže nam nadnarednik Ivica Plečić, dočasnik i iskusni motociklist Pukovniye koji koordinira sve aktivnosti s instruktorma iz MUP-a, Franom Čovićem, Josipom Šoštarićem, Mirkom Capanom i Alenom Burićem. Dio polaznika i instruktora ostao je u Splitu i tamo radio, no saznajemo da je ukupno bilo dvadesetak polaznika, a većinu čine vojni policajci. Dakle, uvođenje novih kadrova među motocikliste se intenzivira. Čini se da su Plečić i njegovi kolege vrlo ponosni na svoju specijalnost. Zapravo, nije tu bitna samo vještina vožnje motora. Tu su i zadaće koje moraju izvršavati i koje nikako nisu bezazlene. To su, među ostalim, nadzor i regulacija vojnog prometa, pratnja i osiguranja

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT, Arhiva PVP-a

MOTOCIKLISTA

IZ POVIJESTI MOTOCIKLISTA VOJNE POLICIJE

U svibnju 1992. godine, prema zapovijedi načelnika Uprave Vojne policije, formiran je Vod motociklista VP-a u 66. bojni Vojne policije (bVP). Svoje djelovanje započeli su opremljeni motociklima koji su ostali od bivše vojske, Moto Guzzi, Falcone 500, Moto Guzzi V 35 II. Te motocikle obnavljala je tvrtka "Sever" koja je bila u vlasništvu Vilka Severa (1928. - 2003.), koji je poslije i donirao Vojnoj policiji motocikle Kawasaki KMX 125, Kawasaki KLR 250 i Yamaha XT 350. Tijekom 1993. godine počela je obuka motociklista u Vojnoj policiji. Provodila se u vojarni "Croatia" na tenkovskom poligonu, kao i na cross-stazi koja se nalazila na zagrebačkom jezeru Bundek, tada potpuno zapuštenom. Vod u 66. bVP-a bila je jedina motociklistička postrojba na toj razini, ostale postrojbe VP-a imale su motociklističke desetine. Vod je vršio ophodnje na području grada Zagreba i Zagrebačke županije, prometna osiguranja hodnji, osiguranja trasa štićenih osoba te tekličku službu za potrebe 66. bVP i Uprave VP-a. Djelatnici Voda bili su i aktivni sudionici akcija Bljesak, Oluja, Ljeto 95 i Ris, a sudjelovali su i u velikim mimohodima OSRH. Na zadnjem 2015. godine motociklisti VP-a bili su u motoriziranom postroju Vojne policije. Danas motociklisti, raspoređeni po satnijama Pukovnije Vojne policije, koriste motore BMW K 75 RT i BMW K 1100 LT, a po potrebi su na raspolaganju i već spomenuti Kawasaki KLR 250 i Yamaha XT 350.

vojnih misija, izaslanstava, vojne opreme i naoružanja, prometno izviđanje i očevid prometnih nesreća, zadaće od posebnog interesa koje druge postrojbe Vojne policije nisu u mogućnosti izvršiti... Obuka u Splitu prilagođena je svim zahtjevima, a znamo da motocikli, posebno oni većih kubikaža, mogu biti veliki izazov i za najveštije vozače automobila, a o (ne)udobnosti i čestoj hladnoći da i ne govorimo. Dodatne vještine koje se traže od policajaca i vojnih policajaca sve skupa stavlaju na još veću razinu. Dio tih vještina vidjeli smo u Udbini, posebno u trenucima kad su po dugačkoj pisti vozili u formacijama. No, iako su ušli već u drugi i završni tjedan naporne obuke, svi su polaznici vrlo dobro raspoloženi, razmjenjuju se iskustava... Sva ta atmosfera koju smo iskusili na Udbini nije nas začudila. Naime, znate li ijednog "bikera" koji iskreno ne uživa u vožnji svojeg motocikla i u društvu onih koji s njima dijele zajedničku ljubav prema snažnom vozilu na dva kotača? Mi ne znamo! ■

PROGRAM OBUCE – TEČAJ SIGURNE VOŽNJE

Cilj programa obuke jest sposobiti policijske službenike za obavljanje policijskih poslova i zadaća primjenom znanja i vještina usvojenih na tečaju.

Ospozobljavanje na poligonu:

- uvježbavanje pokretanja motocikla s mesta
- zaustavljanje motocikla na određenom mjestu
- vožnja između čunjeva
- vožnja u "osmici"
- vožnja po gredi i klackalici
- upravljanje prometom u pokretu
- ubrzavanje i usporavanje prometa
- zaustavljanje i kontrola prometa
- ulazak u raskrije pod svjetlosnim i zvučnim znakovima
- pratinja štićene kolone vozila
- upravljanje motociklom na posebno pripremljenom prostoru vježbalištu koje se koristi na državnom natjecanju prometnih policajaca vozača motocikala. Cilj je da se provjere sposobnosti motorista koji obavljaju poslove sigurnosti prometa na cestama za spretnu, sigurnu i pouzdanu vožnju službenih motocikala. Istodobno se provjerava pravilna uporaba motocikla i propisne zaštite opreme. Tu do izražaja dolazi i dobra psihofizička pripremljenost policajca-motociklista.

Ospozobljavanje u uvjetima javnog prometa:

- vožnja motociklom u gradskim uvjetima
- vožnja cestom izvan naseljenog mjeseca
- vožnja u posebnim uvjetima (korištenje zvučnih i svjetlosnih znakova)
- vožnja prilikom obavljanja zadaća nadzora i upravljanja prometom
- vožnja prilikom pratnje štićenih osoba.

VOJNI POLIGON "GAŠINCI"

NATJECANJE ZA NAJBOLJI BORBENI TIM NA STAZI DUGOJ 16 KILOMETARA ORGANIZIRANO JE POVODOM DANA GOMBR-a. BRIGADA I NJEZINE SASTAVNICE NJIME SU DOBILE JOŠ JEDAN VRLO ZANIMLJIV SPLET PRIKAZA VOJNIČKIH VJEŠTINA, SPOSOBNOSTI I OBUKE, POZITIVNOG SUPARNIŠTVA TE DUHA ZAJEDNIŠTVA, I TO NE SAMO UNUTAR TIMOVA. ČETVORKA IZ 4. DESETINE 1. IZVIDNIČKOG VODA VOJNOOBAVJEŠTAJNE SATNIJE PONIJELA JE NASLOV NAJBOLJEG BORBENOG TIMA GARDIJSKE OKLOPNO-MEHANIZIRANE BRIGADE...

Četvorica vojnika s puškama VHS, u punoj opremi i s golemlim rancima na ledima laganim trkom stižu do tornja u blizini automatskog tenkovskog strelišta poligona "Gašinci". Ne izgledaju ni umorni ni zadihani, ali s vidljivim olakšanjem odlažu sve što nose na šatorska krila razvučena na tlu. Prilazi dočasnik i počinje pregledavati svaki komad njihove opreme. Sve je na broju i prema propisima, što znači da će četvorka iz 4. desetine 1. izvidničkog voda Vojnoobavještajne satnije iduću godinu dana nositi naslov najboljeg borbenog tima Gardijske oklopno-mehanizirane brigade. Doduše, ni oni ni mi još u to nismo sigurni, jer na stazi dugoj 16 kilometara ima još timova. Ipak, vrijeme koje su postigli kroz stazu te osam radnih i dvije kontrolne točke najbolje je dotad, a izvidnici su bili jasni favoriti i prije no što je 14. ožujka počelo dvodnevno natjecanje. No, ozbiljni su i ne žele ništa prejudicirati, a čini se da su teškoj stazi pristupili kao da prolaze kroz jedan od svojih uobičajenih dana na terenu.

Natjecanje za najbolji borbeni tim organizirano je povodom Dana GOMBR-a. Brigada i njezine sastavnice njime su dobile još jedan

NAJBOLJU

1. mjesto – borbeni tim iz 4. desetine 1. izvidničkog voda Vojnoobavještajne satnije: desetnik Igor Florijan (vođa tima), skupnik Josip Perković, razvodnik Krunoslav Budim, vojnik Mario Dubravčević

2. mjesto – borbeni tim iz 4. desetine 3. mehaniziranog voda 1. mehanizirane satnije 2. mehanizirane bojne Pume: skupnik Marko Prce (vođa tima), vojnik Igor Jerković, vojnik Antonio Fotak, razvodnik Kristijan Brucić

3. mjesto – borbeni tim iz 2. desetine 1. mehaniziranog voda Mehanizirane satnije Oklopne bojne: skupnik Damir Jozić (vođa tima), vojnik Stjepan Kušenić, vojnik Kristijan Klobučar, razvodnik Elvis Žeželj

NATJECANJE ZA BORBE

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Josip KOPI

RIJEČI POBJEDNIKA – BORBENI TIM IZ 4. DESETINE 1. IZVIDNIČKOG VODA VOJNOOBAVJEŠTAJNE SATNJE

"Kao prvo, istaknuo bih da nam je čast biti pripadnicima Vojnoobavještajne satnije, a jednaka nam je čast što smo sudjelovali na natjecanju. Sam koncept mi se sviđa jer su za uspjeh vrlo bitni znanje topografije i fizička spremnost timova. Većina zadaća na radnim točkama bliska nam je kroz našu dnevnu obuku. Mislim da smo kao tim opravdali sva očekivanja, znali smo da su nam šanse za pobjedu velike, no bili su tu i ostali timovi koji su vrlo jaki..." (desetnik Igor FLORIJAN, vođa tima)

"Timska pobjeda je najbitnija, najdraža, jer mislim da se lakše pripremiti kao pojedinac nego na razini cijelog tima. Pobjedu sam i očekivao, no nisam bio sto posto siguran, znao sam da su svi dobri. Ne mogu reći da smo se posebno pripremali, doduše, nešto smo nadogradili redovne zadaće, ali ništa specijalno." (skupnik Josip PERKOVIĆ, strijelac)

"Mislim da smo pokazali ne samo vlastitu spremnost, nego i cijele naše Satnije, koja je obučena za zadaće kakve su bile na natjecanju. Imamo i drugih kvalitetnih timova. Ukratko, ponovno smo pokazali svoje mogućnosti, kao i na natjecanju za najbolju desetinu 2015. godine kad je također pobijedila postrojba iz naše Satnije." (vojnik Mario DUBRAVČEVIĆ, strijelac)

"Ne mogu istaknuti niti jedan dio staze kao najteži ili najlakši. Sve su mi točke bile jednake jer godina kroz dnevnu obuku radim na sličnim zadaćama." (razvodnik Krunoslav BUDIM, strijelac)

vrlo zanimljiv splet prikaza vojničkih vještina, sposobnosti i obuke, pozitivnog suparništva te duha zajedništva, i to ne samo unutar timova. GOMBR se može nazvati postrojbom koja njeguje vojna natjecanja jer smo već imali priliku gledati nekoliko njih i na razini bojni i na razini Brigade. Natjecanje timova prvo je takve vrste, no sigurno ne i zadnje, uostalom, najavljenje je i za iduću godinu.

Borbeni tim čini vođa, uglavnom skupnik ili desetnik, te trojica strijelaca (vojnik, pozornik ili razvodnik). Organizatori su, kao što je uobičajeno, inzistirali na tome da se natjecu pravi, originalni timovi, oni ljudi koji zaista čine tim u svojim desetinama, dakle, nema stvaranja reprezentacija. To je najbolji način da natjecanje istodobno bude i obučno-vježbni događaj. Uostalom, razina uigranosti tima koju smo vidjeli kod svih koji su se natjecali može se postići jedino intenzivnim zajedničkim uvježbavanjem. Timova je bilo iz više sastavnica GOMBR-a: bojni Sokolovi, Kune i Pume, Oklopne, Topničko-raketne, PZO i Inženjerijske bojne, Vojnoobavještajne i Zapovjedne satnije, Satnije veze... Bilo je vrlo zanimljivo vidjeti kako vojnici i vojnikinje zajednički prolaze kontrolne točke, nastojeći biti što brži, ali istodobno poštivati sve procedure vezane uz djelovanje gardijskih borbenih timova pod strogim okom kontrolora. Usporedimo li, samo kao promatrači, natjecanje na Gašincima s već itekako etabliranim Prvi za Hrvatsku, možemo zaključiti da ono ne traži samo individualne vojničke vještine i spremu, nego i sposobnosti njihove zajedničke, uigrane primjene, kroz borbeni tim koji je nukleus

NAJBOLJI NI TIM GOMBR-a

VOJNI POLIGON "GAŠINCI"
RADNE TOČKE

1. sklapanje naoružanja
2. gađanje tima u napadu
3. svladavanje kontaminiranog područja
4. svladavanje opasnog područja
5. bacanje ručne bombe
6. svladavanje minskog polja
7. izvlačenje ranjenika
8. rasklapanje naoružanja.

prave vojničke postrojbe. S druge strane, natjecanje na razini OSRH dulje je i vjerojatno fizički napornije. Ipak, najpoštenije je reći da su to dva sasvim različita događaja i usporedbe nemaju previše smisla.

Organizatori iz Zapovjedništva Brigade i Inženjerijske bojne bili su na razini dostoјnog natjecanja i sve je proteklo bez izvanrednih događaja. Sukladno dobroj praksi GOMBR-a, u šatoru uz tenkovsko strelište bio je uspostavljen Taktičko-operativni centar iz kojeg su se pratili svi detalji natjecanja i u koji su se slijevale informacije s radnih i kontrolnih točaka. Timovi su startali u razmacima od po petnaest minuta i za svladavanje staze trebalo im je otprilike tri-četiri sata. Uobičajeno, trebali su se orijentirati sami, a pogreške na radnim točkama donosile su im vremenske kazne koje je ponekad i dobro iskoristiti za predah. Konačno, bez obzira na to iz koje postrojbe dolazili, bili vezisti, inženjeri ili izvidnici (tj. pripadnici vojnoobavještajnog roda), svih su pokazali da zasluženo nose oznake hrvatskih gardista. ■

Natjecanje na Gašincima zatvorio je 15. ožujka zapovjednik GOMBR-a brigadni general Denis Tretinjak, koji je tom prilikom svim sudionicima čestitao, a najboljima uručio nagrade. "Mislim da je natjecanje bilo izrazito zahtjevno, a vi ste u njemu pokazali sposobnosti naše Brigade. Ono što smo vidjeli bilo je i ono što smo očekivali od vas," zaključio je general Tretinjak. Prvi dočasnik GOMBR-a časnički namjesnik Dražen Horvat rekao je da je cilj natjecanja bio da Brigada istakne tim koji je sastavljen od najspremnijih pripadnika i koji vodi najspasobniji vođa. Izrazivši zadovoljstvo svim što su timovi pokazali, kao i njihovim zalaganjem, za iduću je godinu najavio još težu stazu.

OJ, snimio Josip KOPIĆ

10. OBLJETNICA GOMBR-A

ČUVARI TRADICIJE SLAVNIH RATNIH POSTROJBI

"OVA POSTROJBA PONOSNO ČUVA USPOMENE I DUH LEGENDARNIH KUNA, SOKOLOVA I PUMA I SVIH DRUGIH BRIGADA KOJE SU BILE ONA NEPOBJEDIVA SNAGA U OSLOBAĐANJU I IZGRADNJI REPUBLIKE HRVATSKE..." REKAO JE GENERAL-PUKOVNIK MATE OSTOVIĆ

Deseta obljetnica Gardijske oklopno-mehanizirane brigade HKoV-a OSRH obilježena je 20. ožujka u vojarnama 5. gardijske brigade "Slavonski sokolovi" u Vinkovcima, 3. gardijske brigade "Kune" u Đakovu, "Našice" u Našicama i "Bilogora" u Bjelovaru, gdje je tim povodom održan i Dan otvorenih vrata.

Središnjoj svečanosti, koja je započela polaganjem vijenaca i misom u vojarni 5. gardijske brigade "Slavonski sokolovi" u Vinkovcima, nazočili su izaslanik potpredsjednika Vlade i ministra obrane Republike Hrvatske državni tajnik Tomislav Ivić, izaslanik načelnika Glavnog stožera OSRH zapovjednik HKoV-a general-pukovnik Mate Ostović, vojni ordinarij Jure Bogdan, predstavnici Županije i Grada Vinkovaca te brojni gosti i uzvanici.

Državni tajnik Tomislav Ivić tom je prigodom svim pripadnicima i pripadnicima Gardijske oklopno-mehanizirane brigade čestitao na predanom radu, motivaciji, stručnosti i domoljubljju koje su unesili u ustrojavanje Brigade koja čuva sjećanja na legendarne brigade pobjedničke Hrvatske vojske. Kune, Pume i Sokolove, snažne karike hrvatske obrane i hrvatske sigurnosti. Podsetio je i na sve branitelje koji su svoje živote

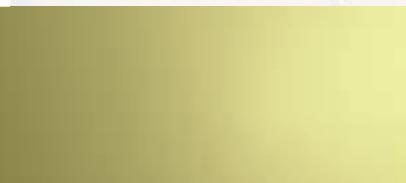
položili za Hrvatsku te istaknuo kako je njihova žrtva danas svima nama putokaz te da upravo zbog te žrtve, kao i zbog svih naših branitelja i svakog našeg čovjeka, moramo svi zajedno ustrajati na putu izgradnje bolje i jače Hrvatske. Državni tajnik Ivić naglasio je i kako je GOMBR danas dobro ustrojena brigada i jedna od udarnih snaga HKoV-a te snažna karika Oružanih snaga, koja je svoje sposobnosti i profesionalnost dokazala u misijama i operacijama potpore miru, ali i u pomoći našim građanima u borbi s požarima i poplavama. "Pokazali ste, gdje god ste djelovali i u svim operacijama, da u vama živi neslomljivi duh pobjedničke Hrvatske vojske izrasle u Domovinskom ratu," zaključio je Ivić.

Čestitajući Dan Brigade, general Ostović istaknuo je kako i danas ta postrojba ponosno čuva uspomene i duh legendarnih Kuna, Sokolova i Puma i svih drugih brigada koje su bile ona nepobjediva snaga u oslobođanju i izgradnji Republike Hrvatske. Pozvao je pripadnike GOMBR-a da čuvaju uspomenu i tradiciju slavnih ratnih postrojbi: "Ulažite i dalje u sebe i u svoje obrazovanje, obučavajte se sukladno zahtijevanim standardima jer samo vrhunski obrazovan i obučen vojnik, dočasnik i časnik

jamac je da će postrojba uspješno izvršiti sve dodijeljene joj zadaće."

Zapovjednik GOMBR-a brigadni general Denis Tretinjak istaknuo je kako deset godina u životu jedne postrojbe nije puno, ali da su rezultati i pomoći koje je Brigada pružila lokalnom stanovništvu i te kako vidljivi. "Budućnost nam donosi puno intenzivniju integraciju u međunarodne aktivnosti naših Oružanih snaga. Naše aktivnosti ove godine rastu sa tristo posto, a hrvatski će tenkovi prvi put napustiti naš teritorij kako bi s našim saveznicima uvježbavali svoje sposobnosti i interoperabilnost za očuvanje sigurnosti na puno široj osnovi od same zaštite naših granica," rekao je general Tretinjak. ■

Gardijska oklopno-mehanizirana brigada (GOMBR) postrojba je Hrvatske kopnene vojske. Broj više od 2800 pripadnika, a sjedište Zapovjedništva je u vojarni 5. gardijske brigade "Slavonski sokolovi" u Vinkovcima. Temeljna misija GOMBR-a je obrana suvereniteta i cjelovitosti RH, razvoj i održavanje sposobnosti za sudjelovanje u međunarodnim vojnim operacijama te spremnost za pružanje pomoći civilnim institucijama u zemlji u slučaju prirodnih i tehničko-tehnoloških katastrofa. Gardijska oklopno-mehanizirana brigada ustrojena je od 3. gardijske brigade Kune, 7. gardijske brigade Pume i 5. gardijske brigade Sokolovi.

VOJARNA "123. BRIGADE HV-A"

"U VAMA GLEDAM NAŠE NASLJEDNIKE. VIDIM ONE DJEVOJKЕ I MLAĐIĆE KOJI ĆE I DALJE PRENOSITI DUH POBJEDNIKA, SNAGU I DOMOLJUBLJE VAŠIH OČEVA I DJEDOVA U IZGRADNJI STABILNE, SIGURNE, BOLJE HRVATSKE. BUDITE PONOSNI ŠTO POSTAJETE DIO VELIKE OBITELJI HRVATSKE VOJSKE, VOJSKE BRANITELJA IZNIKLE U DOMOVINSKOM RATU, VOJSKE KOJA TEŽI IZVRSNOSTI NA PONOS DOMOVINE. BUDITE DOSTOJNI NASTAVLJAČI ONIH ČASNIIH LJUDI, NAŠIH BRANITELJA, KOJI SU OSIGURALI HRVATSKU SLOBODU, HRVATSKU BUDUĆNOST I ONU, SANJANU, BOLJU HRVATSKU," PORUČIO JE MINISTAR KRSTIČEVIĆ ROČNICIMA

PRISEGNUO 18. NA

Svečanosti prisege nazočila je i predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović kojoj je predstavljena oprema i naoružanje koje koriste ročnici

Pripadnici 18. naraštaja ročnika na dragovoljnog vojnog osposobljavanju, njih 480, 11. su ožujka u vojarni "123. brigade HV-a" u Požegi prisegnuli domovini. Svečanom događaju nazočili su predsjednica Republike i vrhovna zapovjednica Oružanih snaga, Kolinda Grabar-Kitarović, potpredsjednik Vlade i ministar obrane Damir Krstičević, načelnik Glavnog stožera OSRH general zbora Mirko Šundov, brojni vojni te civilni gosti i uzvanici kao i članovi obitelji i prijatelji dragovoljnijih ročnika.

U svojem je obraćanju Predsjednica RH, pozdravljajući ročnice i ročnike, podsjetila na sudionike Domovinskog rata, poginule i preminule branitelje. "Vjerujem da bi svi koji su sudjelovali u Domovinskom ratu danas bili ponosni da mogu biti na ovoj svečanosti. Svi oni su se borili da bi varna, mladim ljudima, omogućili ostvarenje snova u slobodi," rekla je Predsjednica pred četirima postrojima mlađih ročnika. Govoreći o sigurnosnim prijetnjama, političkoj nesigurnosti,

U 18. naraštaju ročnika na dragovoljnom vojnem osposobljavanju nalazi se 48 žena

Lada PULJIZEVIĆ, snimio Josip KOPI

karijere OSRH omogućiti daljnje obučavanje, školovanje i usavršavanje u skladu s potrebama i sposobnostima obrambenog sustava.

U 18. naraštaju ročnika na dragovoljnom vojnem osposobljavanju nalazi se 48 žena, što je 10 % od njihova ukupnog broja. Od početka dragovoljnog vojnog osposobljavanja 2008. godine, obuku je završilo 5783 ročnika, a od toga 600 žena.

Dragovoljnim vojnim osposobljava-

NARAŠTAJ ROČNIKA

asimetričnim prijetnjama i brojnim izazovima koji su dio suvremenog, globalnog okruženja, naglasila je važnost ulaganja u sustav domovinske sigurnosti kao najbolji mogući odgovor na postojće izazove. "Unutar toga, vojno osposobljavanje mladih ima posebnu ulogu," rekla je Predsjednica naglašavajući iznimnu važnost stalnog ulaganja u ljude. Ministar obrane Damir Krstičević, čestitajući ročnicima što su "postali pripadnici pobjedničkih Oružanih snaga Republike Hrvatske, pobjedničke Hrvatske vojske", rekao je: "U vama gledam naše nasljednike. Vidim one djevojke i mladiće koji će i dalje prenosi duh pobjednika, snagu i domoljublje vaših očeva i đedova u izgradnji stabilne, sigurne, bolje Hrvatske." Podsjetio je također kako je 2017. godina u MORH-u posvećena hrvatskom vojniku, dočasniku i časniku te poboljšanju uvjeta života i rada ljudi u Oružanim snagama. U okviru tih težnji i naknada za ročnike podignuta je s ranijih 1190 kn na 2000 kn. "Ljudi su naša najveća vrijednost, ljudi su oni koji su i u najte-

žim trenucima činili prevagu. Budite ponosni što postajete dio velike obitelji Hrvatske vojske, vojske branitelja iznike u Domovinskom ratu, vojske koja teži izvršnosti na ponos domovine. Budite dostojni nastavljači onih časnih ljudi, naših branitelja, koji su osigurali hrvatsku slobodu, hrvatsku budućnost i onu, sanjanu, bolju Hrvatsku," zaključio je ministar obrane.

Načelnik GS OSRH general zbora Mirko Šundov u svojem je obraćanju rekao: "Današnjom ste se prisegom obvezali na vjernost domovini, profesionalno izvršavanje obveza, poštivanje Ustava i zakona, a osobito me veseli interes vas mladih, obrazovanih i perspektivnih ljudi za ulazak u Oružane snage - jer ljudi su temelj našeg obrambenog sustava." Podsjetivši na hrabrost, požrtvovnost i domoljublje branitelja Domovinskog rata, načelnik je mladim ročnicima poželio da im na njihovu putu i vojnoj karijeri Domovinski rat bude trajna inspiracija i nadahnuće. Također, naglasio je kako će svima onima koji se odluče za nastavak vojne

njem ročnici stječu vojna znanja i vještine za obnašanje vojničkih dužnosti u Oružanim snagama RH, te potrebna znanja i vještine za služenje u pričuvnom sastavu OSRH. Istodobno, time ispunjavaju i uvjet za prijam u djelatnu vojnu službu, odnosno stječe se mogućnost sudjelovanja u razvratnoj pričuvi. Temeljna i specijalistička obuka traje osam tjedana, a provodi se u Požegi i na vojnom poligonu "Gašinci". Nakon uspješno završenog programa obuke dragovoljnog vojnog osposobljavanja, u skladu s postignutim rezultatima u obuci, odabrаниm ročnicima može se ovisno o stručnoj spremi ponuditi sklapanje ugovora o osposobljavanju za djelatnog vojnika i dočasnika (SS), odnosno o izobrazbi časnika (VŠ i VSS), potpisom kojim se stječe status djelatne vojne osobe. ■

✉ OSRH

SOD

POSTROJBA S NAJBOLIJIH DO

Predrag TOPLAK, fotoarhiva SOD-a

NAJVIŠE DOČASNIKA U 2016.

"Vas, dočasnice i dočasnike na temelju rezultata profesionalnog rada prepoznali su zapovjednici kao promicatelje načela izvrsnosti. Na najbolji način prezentirate profesionalnost, iskustvo i stručnost Dočasničkog zbora. Postignutim uspjesima uzor ste podređenima i nadređenima. Želim vam još puno uspjeha u osobnom i profesionalnom životu sa željom da i dalje nastavite istim žarom za dobrobit postrojbe i Oružanih snaga u cjelini," istaknuo je zapovjednik Središnjice za obavještajno djelovanje brigadir Mijo Validžić na svečanom prijemu najboljih dočasnika SOD-a koji su proglašavani svakog mjeseca tijekom 2016. godine..."

OSRH

Hvalevrijedna inicijativa proglašavanja najboljih vojnika i dočasnika mjeseca pokazala je kako u sastavu OSRH uistinu postoje pripadnici za koje možemo ustvrditi da su ona vrijednost više te da tvrdnja kako su ljudi naše najveće bogatstvo ima svoje duboko uporište. Svjedočili smo tako brojnim pothvatima naših pripadnika, ne samo u njihovu radnom okruženju i u okviru njihovih stalnih zadaća, nego i u civilnom životu, gdje su nerijetko spašavali živote unesrećenim. Osim toga, spomenuta inicijativa potiče kompetitivnost među pripadnicima, a oni najbolji, svojim primjerima daju dodatni poticaj ostalim pripadnicima. Tom je prigodom tijekom veljače u uredu zapovjednika Središnjice za obavještajno djelovanje (SOD) brigadir Mije Valdižića organiziran svečani prijam najboljih dočasnika iz ove postrojbe koji su proglašavani tijekom 2016. godine. Ovom značajnom događaju postrojbe naznačio je i prvi dočasnik OSRH časnički namjesnik Mario Matelić kojemu je ovo bio ujedno prvi službeni posjet nekoj od postrojbi OSRH nakon preuzimanja dužnosti. Ne skrivajući zadovoljstvo što je velik broj najboljih upravo iz njegove postrojbe brigadir Valdižić rekao je: "Vas, dočasnice i dočasnike na temelju rezultata profesionalnog rada prepoznali su vaši zapovjednici kao promicatelje načela izvrsnosti. Na najbolji način prezentirate profesionalnost, iskustvo i stručnost Dočasničkog zbora. Postignutim uspjesima uzor ste podređenima i nadređenima. Želim vam još puno uspjeha u osobnom i profesionalnom životu sa željom da i dalje nastavite istim žarom za dobrobit postrojbe i Oružanih snaga u cijelini."

Ističući njihove najznačajnije karakteristike želimo opisati razloge zašto su upravo ove dočasnice i dočasnici zaslužile ponijeti titule najboljih.

Nadnarednik vojni specijalist Dalibor Kovčević najbolji je dočasnik OSRH u siječnju 2016. Uz redovite zadaće u postrojbi sudjelovao je u radu eksperntih timova za ispitivanje elektromagnetskog spektra za potrebe OSRH. Nakon ove složene zadaće sudjelovao je u realizaciji pružanja potpore HRM-u prilikom usmjeravanja i postavljanja antenskih sustava. Navedena zadaća provedena je besprijeckorno uz Zahvalu načelnika N6 Zapovjedništva HRM-a za pruženu potporu. Treba posebno istaknuti njegov doprinos u razvoju novih sposobnosti elektroničkog izviđanja koje je realizirao tijekom siječnja 2016. godine, pri čemu je pokazao samoinicijativnost, znanje i iznimne vještine timskog rada.

Stožerni narednik Krunoslav Cesarec najbolji je dočasnik SOD-a u veljači 2016. Kao operativni dočasnik nadzire provedbu obučnih događaja SOD-a te prati provedbu obuke sukladno Naputku za obuku i vježbe. Istodobno vodi brigu o pravodobnom ažuriranju kalendara obuke. Zbog velikog broja obučnih događaja postrojbe (postrojbeni obuka, posebni oblici obučavanja, obuka u terenskim uvjetima, obuka u inozemstvu) te vrlo

čestim i izvanrednim zauzećima vojnih poligona nadnarednik Cesarec svojim je znanjem i sposobnošću organizacije promptno provodio izmjenu plana uporabe vojnih poligona i izvanpoligonske obuke te direktno bio zaslужan za kvalitetnu i na vrijeme provedenu obuku ustrojstvenih cjelina postrojbe prema kalendaru obuke. Isto tako, u veljači inicira, na temelju ukazanih potreba za kvalitetnjom koordinacijom obučnih događaja ustrojstvenih cjelina SOD-a i pokreće provedbu tjednih sastanka o obuci (u organizaciji S3) čime je koordinacijom i uskladivanjem doveo do veće uštade materijalnih sredstava i objedinjavanja obuke što povećava interoperabilnost ustrojstvenih cjelina SOD-a.

Casnički namjesnik Krešimir Stanec najbolji je dočasnik OSRH u ožujku 2016. Uz redovite zadaće, tijekom ožujka, sudjelovao je u radu stručne skupine i uredničkog tima prilikom izrade združenog doktrinarnog priručnika ZDP-24 koji je odobren za uporabu u OSRH kao doktrinarna publikacija s razine načelnika Obavještajne uprave GS OSRH. Potrebno je istaknuti njegov doprinos uspjehu postrojbe u realizaciji vojne vježbe SOD-a CAX ISTAR 16 koja je provedena tijekom ožujka 2016., gdje je dao značajan doprinos uspješnosti vježbe, razradom operativne dokumentacije za vježbu, izradom MEL/MIL dokumentacije, te izradom i razradom sinkronizacijskih matrica za vježbu. Na vježbi CAX ISTAR 16 aktivno sudjeluje od 4. do 8. travnja 2016. u Simulacijskom središtu. Uz navedeno, tijekom ožujka 2016. godine nesebično se angažirao i kao mentor mladim dočasnicima i časnicima tijekom procesa pripreme za vojnu vježbu.

Narednik Željko Kunić najbolji je dočasnik SOD-a u travnju. Tijekom travnja narednik pokazuje visoku profesionalnost, stručnost te iznimno zalaganje i snalažljivost u provedbi mogućnosti prijenosa slike (streaming) s mini BL Skylark I putem satelitskog sustava Hawkeye III VSAT. Obuka je provedena u organizaciji UZKIS-a, a provodio ju je instruktor John Maher iz SAD-a uz potporu tvrtke CROATEL. Video je uspješno prenošen u ZOS Zagreb. Uz prijenos videa s besposadne letjelice testirani su i ostali informatički servisi (LOTUS, SEVID, STBMS, BICES). Prilikom izvedbe prijenosa sustavi su stabilno odradili prijenos umatoč lošim vremenskim uvjetima – niska temperatura, kiša i snijeg. Uz navedeno, narednik Kunić samoinicijativno je iskoristio i mogućnost testiranja prijenosa slike preko RVT-a (Remote Video Terminal). Radi se o uredaju RAMBO koji je u sustavu Skylarka I preko kojeg izvidnik, voda skupine, zapovjednik desetine ili zapovjednik taktičke postrojbe bilo koje razine može vidjeti sliku s BL-a na samom terenu u prostoru. Uz navedene zadaće i težištu obuku, narednik Kunić u travnju je naznačio i demonstraciji novih RU HARRIS i "Upoznavanju s RU tvrtke HARRIS RF-7850HH i PRC152A" kao predstavnik SOD-a.

"Raduje me što je prepoznat moj rad i zalaganje u postrojbi. Ovo mi je poticaj za daljnje usavršavanje i prije svega prenošenje stičenih znanja i vještina na ostale pripadnike," istaknuo je narednik Željko Kunić

Njegove povratne informacije s aktivnosti višestruko su korisne radi ažuriranja planova upravljanja postrojbe novim sustavima.

Stožerni narednik Andelko Vukas najbolji je dočasnik SOD-a u svibnju 2016. Svojim radom, posebice u svibnju utjecao je na razvoj sposobnosti svoje postrojbe, što je iznimno značajno i za razvoj ukupnih sposobnosti OSRH. Svojim nesebičnim radom utjecao je na postizanje sposobnosti jedinstvene za OSRH, a to je sposobnost ortoreifikacije satelitskih snimaka te sposobnost manipulacije geoprostornim bazama podataka prema standardima NATO-a. Zahvaljujući entuzijazmu i svakodnevnim napornim radom značajno je utjecao da je OSRH izradio i predao prvi završeni segment prostora unutar Radne skupine za provedbu MGCP sporazuma (*Multinational Geospatial Cooproduction Program*). Za usporedbu navodimo kako je vrijednost urađenog procijenjena na oko 260.000,00kn. Uz navedeno istodobno je aktivno uključen na provedbi aktivnosti "GIS vojnih lokacija MORH-a" koja se provodi za potrebe MORH-a. Isto tako, tijekom svibnja aktivno sudjeluje u pripremi provedbe vježbe vojnoobavještajnog roda (VOR) i Središnjice za obavještajno djelovanje (SOD) ISTAR-16 koja je kruna dvogodišnjeg ciklusa obuke. Za potrebe vježbe samostalno je izradio, koristeći i svoje slobodno vrijeme, ukupno šest tipova kartografskih proizvoda koji su distribuirani u 42 primjerka raznih dimenzija velikog formata (A0, A2, A3) čime je pridonio organizaciji i pripremi vježbe.

Stožerni narednik Marijan Čarapar najbolji je dočasnik SOD-a u lipnju 2016. Svojim radom, posebice u mjesecu lipnju značajno je utjecao na razvoj sposobnosti svoje postrojbe. Utjecao je na kvalitetnu pripremu i provedbu vježbe vojnoobavještajnog roda (VOR) i Središnjice za obavještajno djelovanje (SOD) ISTAR-16. Za vježbu je samostalno odradio proces planiranja zaliha, uspostave taborišne prostorije te pripremnih radnji i rokova kako bi se pravodobno osigurao potreban MI za provedbu vježbe. Zahvaljujući entuzijazmu i svakodnevnim napornim radom značajno je utjecao da se opskrbno osiguranje u SOD-u provodi kontinuirano i dostatno. Istodobno je aktivno uključen na provedbi aktivnosti otpisa neperspektivnog MI-a u postrojbi. Isto tako, konstantno i strpljivo prenosi svoje veliko znanje i iskustvo na mlade i novoprdošle kolege, pomaže logističkim dočasnicima ustrojstvenih cjelina, te inicira poboljšanja poslovnih

procesa i rješenja u sustavu logističke potpore SOD-a. Stožerni narednik Čarapar uključen je u sve obučne aktivnosti u kojima Odsjek S-4 sudjeluje.

Narednik Josip Jagatić najbolji je dočasnik OSRH u srpnju 2016.

Svojim radom značajno je utjecao na razvoj sposobnosti svoje postrojbe, a na taj način i razvoj ukupnih sposobnosti OSRH. Sudjeluje u obučnoj aktivnosti, sa svojom desetinom, u taktičkoj obuci na vodi i to u dvostrukoj ulozi kao zapovjednik ronilačkog tima, ali i kao certificirani voditelj ronjenja. Na navedenoj visokorizičnoj obuci sudjeluje i aktivno provodi obuku pripadnika Satnije u provedbi ronilačkih zadaća, kao što su: orijentacijska ronjenja po izobati i po kursu, dužinska ronjenja, dubinska ronjenja, ronjenje na apneju u dubinu i u dužinu. Tijekom provedbe obuke narednik Jagatić pokazao je vrhunsku profesionalnost u obavljanju postavljenih zadaća. U pripremi je zadaće temeljiti i zadaću raščlanjuje do najmanjeg detalja. Provedbu dobivenih zadaća završava vrlo kvalitetnim raščlambama nakon provedbe. Kao zapovjednik desetine, ali i kao instruktor ostalim pripadnicima Satnije, narednik Jagatić stalno pokazuje svoju predanost poslu i profesiji gdje se beskompromisno zalaže za podizanje razine uvežbanosti pojedinca i desetine za zadaću te je to i postignuto. Ovu zahtjevnu i visokorizičnu zadaću narednik Jagatić sa svojim je timom odradio u predviđenom roku i bez i najmanjeg incidenta.

Stožerna narednica Marijana Džankić najbolja je dočasnica SOD-a u kolovozu.

Tijekom protekla tri mjeseca i posebice tijekom kolovoza svojim je radom ponovno dokazala svoju stručnost i predanost poslu. Svojim samoprijegornim radom direktno je pridonijela provedbi zadaća Odsjeka S-3 i SOD-a u cijelini. Uz maksimalne napore u ljetnom je razdoblju uspjela izvršiti sve dobivene zadaće koje su stavljene pred operativni odsjek postrojbe. Naime, velik broj provedbenih zapovijedi izrađen je upravo njezinim osobnim angažmanom, isto tako, radi se o velikom broju zapisnika s koordinacija i sastanaka. Kad se uzme u obzir da je iza svake zapovijedi bilo potrebno napraviti kvalitetnu horizontalnu i vertikalnu koordinaciju, tad se može utvrditi njezin značaj posla. Uz sve to redovito je obnašala dužnost pomoćnice dežurnog SOD-a. Tijekom glavnog obučnog događaja VV ISTAR-16 stožerna narednica Džankić uspješno je provodila sve zadaće operativne dočasnice u

Zapovjedništvu vježbe tijekom njezine provedbe na vojnem poligonu "E. Kvaternik" Slunj. Tijekom provedbe zadaća pokazala je vrhunsku profesionalnost u obavljanju postavljenih zadaća. Ona konstantno i strpljivo radi i prenosi svoje golemo znanje i iskustvo na mlađe i novoprdošle kolege u Odsjek, pomaže drugim pripadnicima te aktivno sudjeluje u provedbi obučnih i drugih aktivnosti u postrojbi.

Nadnarednik Goran Hadeljan najbolji je dočasnik OSRH u listopadu 2016.

Tijekom listopada upućen je u Republiku Sloveniju na međunarodno vojno natjecanje desetina u svojstvu voditelja desetine iz sastava SOD-a. Zbog ozljede jednog od prijavljenih natjecatelja, nadnarednik Hadeljan kao iskusni dočasnik i dokazani stručnjak dolazi na njegovom mjestu te kao pravi voda vodi desetinu SOD-a na natjecanju. Postignut je zapažen rezultat na dvodnevnom psihofizički vrlo zahtjevnom natjecanju. OSRH je sudjelovao prvi put, a desetina je za natjecanje pripremljena u tjedan dana bez ikakvih posebnih programa priprema za discipline koje nisu rutinske obučne zadaće postrojbe (guranje oklopног transportera na trasi od 60 m, borbeni fitness – podizanje 5 m grede te prevrtanje kotača oklopног transportera, repeling niz 50-metarsku stijenu, desetsko BG j/p, itd.) pa je uspjeh još i većeg značaja. Nadnarednik Hadeljan kao operativni dočasnik uspješno obnaša i dužnost prvog dočasnika Satnije, u njegovoj odsutnosti, te aktivno sudjeluje na koordinacijama aktivnosti prvih dočasnika SOD-a. Aktivno sudjeluje na sastancima o obuci na razini SOD-a gdje koordinira velik broj obučnih aktivnosti i zahtijevane potpore za obučne aktivnosti s drugim ustrojstvenim cijelinama SOD-a.

Samozatajan i profesionalan smatrao je da tome ne treba pridavati važnost jer je on kao pripadnik OSRH bio dužan priskočiti u pomoć unesrećenom bez razmišljanja o osobnoj sigurnosti. Desetnik Vondra aktivni je sudionik svih glavnih obučnih događaja svoje postrojbe i izvidničke skupine. Uz sve to pripremao se za sudjelovanje na najlitnjem međunarodnom vojno-sportskom natjecanju u RH "Prvi za Hrvatsku – 2016." Na ovom je natjecanju osvojio treće mjesto. To je njegovo treće sudjelovanje na tom natjecanju, a rezultati su više nego impresivni: dva puta na postolju za osvojeno treće mjesto te jedno osvojeno četvrtovo mjesto. Takvim se rezultatima može pohvaliti vrlo mali broj pripadnika Oružanih snaga. Nakon tog natjecanja desetnik Vondra sudjeluje u sastavu ekipe SOD-a na natjecanju OSRH iz orijentacijskog trčanja gdje je u sastavu ekipe osvojio prvo mjesto. Kao član ekipe SOD-a na najbolji način prezentira Oružane snage RH

"Nakon dugogodišnjeg rada u djelatnoj vojnoj službi u različitim postrojbama OSRH i različitim dužnostima moja poruka mlađim generacijama jest da rad, zalaganje, odgovornost prema izvršenju zadaća uvijek bude prepoznato, a ovakvo priznanje može biti samo dodatna motivacija u dalnjem radu," naglašava stožerna narednica Marijana Džankić

na međunarodnom natjecanju Najbolja desetina u Republici Sloveniji. Tijekom studenog sudjelovao je na natjecanju OSRH u kategorijama za tjelesnu provjeru gdje osvaja prvo mjesto u svojoj dobroj kategoriji i to mu je treća uzastopna pobjeda na tom natjecanju.

Nadnarednica Renata Grubor najbolja je dočasnica SOD-a u prosincu 2016.

U provedbi svakodnevnih redovitih zadaća pokazala je samoinicijativu, znanje i sposobnost iskusne personalne dočasnice u koordinativnim aktivnostima pripreme i provedbe zadaće. Uspješno je izvršila prihvat nadzora J2 u pogledu INFOSEC-a u personalnom odsjeku postrojbe. Pokazala je stručnost u poznavanju materije, u pripremi planskih i provedbenih dokumenata (zapovijedi, planova, i dopisa) koji su kroz personalni odsjek direktno utjecali na provedbu zadaća SOD-a, te u provedbi vojničkih zadaća i zadaća personalne dočasnice u terenskim uvjetima glavnog obučnog događaja u dvogodišnjem obučnom ciklusu postrojbe. Istači se profesionalnošću i etikom dočasnika OSRH tijekom sudjelovanja u misiji Odlučna potpora u Afganistanu gdje je uz dužnost Admina obavljao i dužnost Watchkeeper u sklopu SAROC-a TAAČ NORTH. ■

Narednik Dalibor Vondra u jutarnjim se satima prilikom puta na posao zatekao na mjestu gdje se dogodila nezgoda te je požrtvovno i bez predomišljanja skočio u vodu i spasio nesretnog mopedista od utapanja u krateru koji je izazvala eksplozija toplovoda.

VOJNI POLIGON "GAŠINCI"

PRIPADNICI BOJNE GROMOVI GARDIJSKE MEHANIZIRANE BRIGADE POKAZALI SU TIJEKOM PETODNEVNIH BOJNIH GAĐANJA NA GAŠINCIMA DA, BEZ OBZIRA NA UVJETE I SITUACIJU, ITEKAKO PRECIZNO POGAĐAJU CILJEVE IZ BOV-a PATRIA I PROTUOKLOPNOG SUSTAVA FAGOT...

Proteklog su se tjedna na vojnom poligonu "Gašinci" vrlo intenzivno uvježbavali pripadnici Gromova. Riječ je bila o bojnim gađanjima pripadnika elitne bojne Gardijske mehanizirane brigade, koji su praktički istodobno djelovali iz protuoklopnih vođenih raketnih sustava 9K111 Fagot i borbenih oklopnih vozila Patria. Prvi dočasnik Gromova stožerni narednik Dalibor Dumbović stigao je na automatsko tenkovsko strelište ravno s gađanjem iz protuoklopa. Bio je vrlo zadovoljan postignutim: "Na ovom smo gađanju u tri minute s četirima Fagotima uništili četiri cilja i to s udaljenosti od 2000 metara," ističe dočasnik te dodaje da je na pripremama u vojarни u Petrinji tijekom trenažiranja svaki

**Narednik Ivica Mandić,
instruktor za DUOS koji je
koordinirao gađanje**

operator na simulatoru opazio 200 puta i tako stekao osnovni uvjet za izlazak na bojno gađanje.

Prebacujemo temu na Patrije jer se vojnici pred našim očima upravo spremaju za bojno gađanje. Ima ih tridesetak i uredno se izmjenjuju, a na licima onih koji gađaju tek očekuju vidljivo je nestripljenje. Iako je riječ o vojnicima koji neće gađati prvi put, čini se da je rad na terenu nakon beskrajnih ponavljanja *na suho* i na simulatorima uvijek pravi doživljaj. Na strelištu su po dva vozila koja pucaju paralelno iz Kongsbergove daljinski upravljive oružne stanice (DUOS) od 12,7 mm. Malo iza piste strelišta, na maloj uzvisini (u kojoj je sklonište), stoji dočasnik s radiostanicom u ruci.

To je narednik Ivica Mandić, instruktor za DUOS koji koordinira gađanje. U trenucima smjene posada, dok može skrenuti pogled sa strelišta, prisjeća se priprema u Petrinji: "Od samog obučavanja pojedinca, do razine posade, vršimo kontinuiranu obuku. Bojno gađanje sve to *finišira*. Radimo korak po korak, i svaki ovamo dolaze potpuno spremni, sa svim potrebnim znanjima, pa i onima za buduće zadaće." Narednik Mandić ističe da su operateri i zapovjednici vozila vrlo uspješni: "Zadovoljan sam i onima koji su gađali prvi put i onima iskusnjima." Dakle, oni Gromovi koji na poligonu gađaju iz Patrija podijeljeni su u dvije skupine. Prvu čine novi ciljači/operateri DUOS-a koji bojnim gađanjima

BRZI, PRECIZN

Domagoj VLAHOVIĆ, snimili Josip KOPI i Dino VAROŠANEC

**pozornik Goran
VAROŠIĆ,**
ciljač/operator
na DUOS-u

ma zaključuju svoju obuku. To su mlađi vojnici koji su pokazali znanje i volju da postanu ciljači, sami su se javili za tu dužnost i dokazuju se na gađanju. U drugoj skupini, u sklopu redovne obuke, ali i održavanja spremnosti za Borbenu grupu mehaniziranog pješaštva II, gađaju posade koje čine iskusni vojnici. Program na Gašincima za sve je iznimno intenzivan: rade se precizna, pripremna, situacijska, dnevna i noćna gađanja u svim vremenskim uvjetima. To su praktički sve situacije koje su predviđene uputama i u programima gađanja, a u skladu s mogućnostima streljista na Gašincima. "Zadovoljni smo suradnjom mlađih i iskusnijih ciljača, sve posade tvore dobre timove, prenose iskustva, znanja i

Volimo doći na poligon jer tu možemo vježbati na razini na kojoj to nije moguće u Petrinji. Noćno gađanje? Nije naporno, nešto je zanimljivije, no DUOS stanica sa svojim kamerama ga olakšava. Među nama nema rivalstva, ali volimo prepričavati i jedni drugima prenositi iskustva s gađanja.

**skupnik
Kristijan
ŠAPINA,**
zapovjednik
vozila

Ovdje radimo ono za što smo u prvom redu obučeni. Naši ciljači odlično obavljaju posao, uostalom, što više gađaju, stječu bolja iskustva i time postizu bolje rezultate. Raznovrsnost u obuci i gađanju, što veća kompleksnost, težina i zahtjevnost koju imamo na bojnim gađanjima pridonose da naše vještine i sposobnosti budu dodatno povećane. Sve se svodi na vježbu, gađanje, pa opet vježbu... Takav je vojnički život.

|| UČINKOVITI

"male trikove kako izvući ono najbolje iz DUOS-a," ističe stožerni narednik Dumbović. Mogućnosti koje ima DUOS, vrlo moderan sustav, nisu jedini čimbenik koji je ključan za brzu prilagodbu ciljača i posade te brzo snalaženje na bojnom gađanju. Tu je i prateća oprema koju Gromovi zajedno s Tigrovima imaju u Petrinji. Prije svega, riječ je o simulatorima koji uvelike skraćuju proces obuke i čine je realističnijom. Zajedno s već uhodanim sustavom obuke, sve nabrojeno vodi k pogocima u crno, pa i kad je nebo iznad Gašinaca potpuno mračno. Ukratko, Gromovi su se opet dokazali. Bili su brzi, precizni i učinkoviti te na tenkovskom streljistu s bojnim streljivom pokazali da su se sati i sati vježbanja isplatili. Naravno, zajednički zaključak bio je: "Što više ovakvih gađanja!" ■

Foto: HTV

DOMOVINSKI RAT

Hrvatska radiotelevizija predstavila je 14. ožujka DVD izdanje dokumentarnog serijala *Kako je obranjena Hrvatska*. U 12 epizoda koje su nastale uz pomoć bogate televizijske arhive, izjava sudionika i animiranih karata, ali i uz predan rad brojnih djelatnika HRT-a, taj prvi sustavni serijal podsjeća na presudne, ali često i nedovoljno poznate događaje koji su bili ključni za obranu Hrvatske. Predstavljanje DVD-a u Studiju Zvonimir Bajšić, kojim je obilježena 25. obljetnica prijelomnih događaja i najžešćih borbi u Hrvatskoj krajem 1991. godine, okupilo je brojne sudionike ratnih događanja, predstavnike braniteljskih udruga i Hrvatskog generalskog zbora. U programu su sudjelovali i Tamburaški orkestar HRT-a pod ravnateljem maestra Siniše Leopolda i Dražen Žanko.

Idejni začetnik serijala Vladimir Brnardić prisjetio se početka rada i velike potpore koju su realizaciji projekta svojim svjedočanstvima dali sami branitelji, sudionici ratnih događanja, ali i Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata koji je sa svojim znanstvenicima i ravnateljem Antom Nazorom dao znanstvenu potporu realizaciji serijala

PREDSTAVLJEN DVD *KAKO JE OBRA NJENA HRVATSKA*

Božidar Domagoj Burić pozdravio je u ime HRT-a i njegova glavnog ravnatelja okupljene i posebno zahvalio svima koji su pridonijeli realizaciji projekta. "Izražavam ovđe osobnu sreću što svjedočimo izdavanju takvog djela. Sretan

Redatelj serijala *Kako je obranjena Hrvatska* je Zoran Marjetić, scenarist Tomislav Šulj, urednica Ljiljana Bunjevac Filipović, dok je rukovoditelj Odjela dokumentarne produkcije HRT-a i idejni začetnik serijala Vladimir Brnardić.

sam kad vidim da se Domovinskom ratu pristupa na jedan jedini meni mogući način – a to je istina u svojem najčistijem, apsolutnom obliku," rekao je tom prigodom Burić i naglasio: "Nitko danas ne bi

ovdje stajao da nije bilo hrvatskih branitelja. HRT bi se, kao javni medij, od danas pa dokle god bude postojao, morao našim hrvatskim braniteljima odužiti tako da radi što je moguće bolje dokumentarne i igrane serije i filmove o Domovinskom ratu – jer, po mojem osobnom uvjerenju, koliko god da ih napravimo, nikad neće biti dovoljno. Istina o Domovinskom ratu nikad ne može biti dosadna, nikad ne smije dosaditi."

Idejni začetnik serijala Vladimir Brnardić prisjetio se početka rada i velike potpore koju su realizaciji projekta svojim svjedočanstvima dali sami branitelji, sudionici ratnih događanja, ali i Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata koji je sa svojim znanstvenicima i ravnateljem Antom Nazorom dao znanstvenu potporu realizaciji serijala.

"Naša je ustanova pružila ruku ideji koju je iznio gospodin Brnardić. Zajedno s nama radili su i kolege s Hrvatskog instituta za povijest. Ideja je bila prezentirati duh 1991. godine kroz autentične snimke, zapise tadašnjih dnevnika i mislim da se u tome uspjelo," rekao je Ante Nazor i naglasio potrebu nastavka rada na istini o Domovinskom ratu.

LADA PULJIZEVIĆ

OJI, snimio Stjepan BRIGLJEVIĆ

VOJARNA "PUKOVNIK MARKO ŽIVKOVIĆ"

"POVJERENJE KOJE VAM JE DANO POTPUNO STE OPRAVDALI. ZBOG TOGA BUDITE PONOSNI I SVJESNI SVOJIH POSTIGNUĆA KOJA SU VELIKA, NE SAMO ZA KONTINGENT KOJEM PRIPADATE VEĆ I ZBOG USPJEŠNOG I ČASNOG PREDSTAVLJANJA ORUŽANIH SNAGA REPUBLIKE HRVATSKE. HVALA VAM NA VAŠEM DOPRINOSU ZA KOJI SAM ČULA SAME POHVALE," KAZALA JE PRIPADNICIMA 5. HRVCON-a PREDSEDNICA KOLINDA GRABAR-KITAROVIĆ

5. HRVCON VRATIO SE IZ MISIJE ODLUČNA POTPORA

Pripadnici petog hrvatskog kontingenata u NATO-ovoj misiji potpore miru Odlučna potpora 17. ožujka stigli su u vojarnu "Pukovnik Marko Živković" u 91. zrakoplovnu bazu HRZ-a i PZO-a na Plesu. S njima su se vratili i pripadnici Oružanih snaga Albanije, Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, Vojske Crne Gore i Armije Makedonije.

Pripadnike 5. HRVCON-a dočekali su: predsjednica Republike Hrvatske i vrhovna zapovjednica Oružanih snaga Kolinda Grabar-Kitarović, izaslanik potpredsjednika Vlade RH i ministra obrane državni tajnik Zdravko Jakop, zamjenik načelnika GS OSRH general-pukovnik Drago

Matanović, direktor Glavnog stožera OS kontraadmiral Robert Hranj, zamjenik veleposlanice Sjedinjenih Američkih Država Douglas David Jones s izaslanstvom i drugi. Nakon prijavka koji je Predsjednici predao zapovjednik 5. HRVCON-a brigadir Dražen Sebastijan, vrhovna zapovjednica OSRH čestitala je pripadnicima kontingenta na uspješno izvršenoj zadaći. "Posebno sam sretna što vas mogu pozdraviti u punom broju, što ste još jedan u nizu kontingenata u Afganistanu koji je svoju zadaću obavio bez teže ozlijedenih ili smrtnih stradavanja. To dokazuje da imate znanje i da ste dobro obučena i profesionalna vojska te da brinete jedni o drugima," naglasila je Predsjednica i istaknula kako je 5. hrvatski kontingenat dio četrnaestogodišnje tradicije uspješnog sudjelovanja pripadnika OSRH u operaciji ISAF i misiji Odlučna potpora.

"Povjerenje koje vam je dano potpuno ste opravdali. Zbog toga budite ponosni i svjesni svojih postignuća koja su velika, ne samo za kontingenat kojem pripadate već i zbog uspješnog i časnog predstavljanja Oružanih snaga Republike Hrvatske. Hvala vam na vašem doprinosu za koji sam čula same pohvale," zaključila je Predsjednica Republike. Pozdravljajući pripadnike 5. hrvatskog kontingenata državni tajnik Zdravko Jakop kazao je: "Svoje zahtjevne i odgovorne zadaće, kao i vaši prethodnici, obavljali ste profesionalno i odgovorno unoseći u njihovo izvršenje onaj posebni, hrvatski pristup. Ponosni smo na pripadnike pobjedičke Hrvatske vojske, na vjerodostojnost, sposobnost i čovječnost koju u svakom trenutku i na svakom mjestu prikazujete. Ponosni što tako časno na svojim ramanima nosite našu trobojnicu i što je Hrvatska postala

toliko prepoznatljiva u Afganistanu," rekao je u svojem obraćanju državni tajnik Jakop. General Drago Matanović zahvalio je pripadnicima 5. HRVCON-a na sudjelovanju u misiji i na iznimnom trudu i profesionalnosti te je istaknuo kako je ponosan što su saveznici prepoznali pripadnike Oružanih snaga RH kao odgovorne i pouzdane partnerne, a afganistanski narod kao istinske mirotvorce. U svojem je obraćanju rekao kako su naši pripadnici prijateljski nastrojeni prema svima i uvijek su spremni pružiti pomoć svakome, bez obzira na naciju, vjeru, rasu ili bilo koju drugu podjelu. "Na taj način lakše ste se približili lokalnom stanovništvu i uspostavili komunikaciju. Osim što ste izvrsni vojnici, time ste pokazali da ste i humani ljudi," naglasio je general Matanović te dodao: "Vaš doprinos, kao i doprinos svih dosadašnjih hrvatskih kontingenata u operaciji ISAF i misiji Odlučna potpora u Afganistanu pomogli su izgraditi sliku Republike Hrvatske kao odgovorne i pouzdane članice NATO-a."

Brigadir Dražen Sebastijan, zapovjednik 5. HRVCON-a, izvijestio je kako je kontingenat uspješno izvršio svoju zadaću u misiji Odlučna potpora te kako su profesionalnost, upornost, ozbiljnost i predanost u radu kao i poštivanje i uvažavanje kulturoloških razlika te specifičnosti afganistanskog naroda bili jamac njihova uspeha. "Pripadnici i pripadnici 5. hrvatskog kontingenata, hvala vam na suradnji i bila mi je čast služiti s vama!" zaključio je brigadir Sebastijan. Tijekom svečanosti dočeka 5. HRVCON-a, najboljim pripadnicima 5. hrvatskog kontingenata uručene su pohvale i nagrade za uspješno obavljene zadaće u misiji te ostvarene iznadprosječne rezultate i dostojanstveno predstavljanje OSRH. ■

**MINISTARSTVO OBRANE
REPUBLIKE HRVATSKE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE**

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15 i 50/16) i u skladu s člankom 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15 i 14/17), raspisuje se

J A V N I N A T J E Č A J

ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2017./2018. u status kadeta/kadetkinja bit će primljeno do 10 kandidata/kinja, upisanih u prvu godinu sveučilišnog preddiplomskog i diplomskog studija (3+2 god.) na:

I. SVEUČILIŠTU U ZAGREBU – FAKULTET PROMETNIH ZNANOSTI

- preddiplomski i diplomski sveučilišni studij Aeronautika – vojni pilot – do 10 kadeta.

Rok za podnošenje prijava je **7. travnja 2017.**

Prijave se podnose područnim odsjecima za poslove obrane u kojima se kandidati/kinje nalaze u evidenciji vojnih obveznika odnosno područnim odsjecima za poslove obrane po mjestu prebivališta za kandidatkinje ili na adresu: Ministarstvo obrane, Središnjica za upravljanje osobljem, Zagreb, Ilica 256b.

UVJETI KOJE MORAJU ISPUNJAVAĆI KANDIDATI/KINJE

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 1995. godine ili poslije
- završena srednja škola
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. alineji 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15 i 50/16)
- da je upisan/a na prvu godinu redovitog studija u prvom upisnom roku u srpnju 2017.
- da su ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete/kinje propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15) koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij.

Uz prijavu kandidati/kinje trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobitela
- presliku osobne iskaznice, rodnog lista, svjedodžbe četvrtog razreda srednje škole ili uvjerenje o pohađanju srednje škole
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci
- potvrdu o upisanom prvom semestru u prvom upisnom roku u srpnju 2017. godine (dostavlja se nakon upisa na fakultet).

Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak sve kandidate/kinje koji su se prijavili u utvrđenom roku.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete propisane Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske i Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvene sposobnosti za vojnu službu (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15 te Narodne novine, br. 42/14, 134/15 i 109/16) i posebno vrednovanje na seleksijskom letenju i pripremnom kampu.

U kadetsku službu primaju se kandidati/kinje koji u odabirnom postupku postignu najbolje rezultate i upišu prvu godinu redovitog studija. Nakon odabirnog postupka i upisa na sveučilišni studij kandidati/kinje po pozivu Ministarstva obrane obvezni su dostaviti:

- original ili ovjerenu presliku rodnog lista i svjedodžbe četvrtog razreda srednje škole
- podatke o broju žiroračuna i banci.

Tijekom školovanja kadeti/kinje ostvaruju određena prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 158/13 i 5/17).

Nakon završenog preddiplomskog i diplomskog studija kadeti/kinje bit će primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, stimulativni sustav profesionalnog razvoja i mogućnost sudjelovanja u domaćim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na internetskoj stranici Ministarstva obrane www.morh.hr, tel. 01/3784-812 i 01/3784-814 te u područnim odjelima i odsjecima za poslove obrane.

**MINISTARSTVO OBRANE
REPUBLIKE HRVATSKE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE**

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15 i 50/16) i u skladu s člankom 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15 i 14/17), raspisuje se

J A V N I   N A T J E Č A J
ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

**U akademskoj godini 2017./2018. u status kadeta/kadetkinja bit će primljeno do 110 kandidata/kinja upisanih u prvu godinu sveučilišnih preddiplomskih studija na:
SVEUČILIŠTU U ZAGREBU**

- **preddiplomski sveučilišni studij Vojno inženjerstvo – do 70 kandidata/kinja**
- **preddiplomski sveučilišni studij Vojno vođenje i upravljanje – do 40 kandidata/kinja**

Rok za podnošenje prijava je **12. svibnja 2017.**

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 1995. godine ili poslije
- završena srednja škola
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. alineji 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15 i 50/16)
- da je upisan/a na prvu godinu redovitog studija (u prvom upisnom roku u srpnju 2017.)
- ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15) koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij.

Kandidati/kinje se prijavljuju u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnom uredu za upis na sveučilišni studij i pismeno područnim odsjecima za poslove obrane u kojima se nalaze u evidenciji vojnih obveznika odnosno područnim odsjecima za poslove obrane po mjestu prebivališta za kandidatkinje ili na adresu: Ministarstvo obrane, Središnjica za upravljanje osobljem, Zagreb, Ilica 256b.

Pismene prijave trebaju sadržavati:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobitela
- presliku osobne iskaznice
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

Kandidati za kadete/kinje koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnom uredu za upis na sveučilišni studij u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete propisane Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 13/14, 134/15 i 138/15).

U kadetsku službu primaju se kandidati/kinje koji u odabirnom postupku postignu najbolje rezultate i upišu prvu godinu redovitog studija u prvom upisnom roku u srpnju 2017.

U slučaju nepotpunjene slobodnih mjesta na pojedinom studijskom programu nakon završenih upisa u srpanjskom razredbenom roku, otvorena je mogućnost prijave kandidata za rujanski razredbeni rok. Broj slobodnih mjesta za rujanski razredbeni rok bit će objavljen na internetskoj stranici www.morh.hr.

Upise na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati/kinje provode u skladu s propisima i uvjetima natječaja koji raspisuje Sveučilište u Zagrebu.

Kandidati/kinje koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upišu sveučilišni studij iz ovog natječaja, krajem kolovoza 2017. godine bit će pozvani na pripremni kamp. Nakon odabirnog postupka i upisa na sveučilišni studij kandidati/kinje po pozivu Ministarstva obrane obvezni su dostaviti:

- original ili ovjerenu presliku rodnog lista i svjedodžbe četvrtog razreda srednje škole
- podatke o broju žiroračuna i banci.

Tijekom školovanja kadeti/kinje ostvaruju određena prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 158/13 i 5/17).

Nakon završenog preddiplomskog studija kadeti/kinje bit će primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, profesionalnog razvoja i sudjelovanja u domaćim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na internetskoj stranici Ministarstva obrane www.morh.hr, tel. 01/3784-812 i 01/3784-814 te u područnim odjelima za poslove obrane i područnim odsjecima za poslove obrane.

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE**

U skladu s člankom 27. stavkom 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15 i 50/16 – u daljem tekstu: Zakon) i Planom prijma osoblja u djelatnu vojnu službu za 2017. godinu, KLASA: 022-03/17-42/01, URBROJ: 50301-29/2-17-2 od 23. veljače 2017., Uprava za ljudske potencijale Ministarstva obrane raspisuje

J A V N I   N A T J E Č A J

za ugovorni prijam vojnika/mornara u djelatnu vojnu službu

U vojničku službu u trajanju od četiri godine prima se 400 kandidata/kinja za vojnika/mornara s početkom službe **16. svibnja 2017.**

Probni rad traje šest mjeseci.

Mjesto službe: Republika Hrvatska.

Na javni natječaj (u dalnjem tekstu: natječaj) mogu se javiti osobe obaju spolova.

Kandidati/kinje moraju ispunjavati opće uvjete za prijam u Oružane snage Republike Hrvatske koji su propisani člankom 34. Zakona.

U službu u Oružane snage Republike Hrvatske ne može biti primljena osoba za čiji prijam postoje zapreke iz članka 35. Zakona.

Posebni uvjeti za prijam vojnika/mornara propisani člankom 36. Zakona su sljedeći:

- srednja stručna spremu
- najviše navršenih 27 godina života do kraja 2017. godine
- uspješno završen program dragovoljnog vojnog ospozobljavanja ili odslužen vojni rok.

Na natječaj se mogu prijaviti i kandidati/kinje koji imaju stručnu spremu višu od propisane posebnim uvjetima.

Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz natječaja podnose se područnom odsjeku za poslove obrane prema mjestu prebivališta kandidata/kinje ili Središnjici za upravljanje osobljem.

Kandidati/kinje sa završenim dragovoljnim vojnim ospozobljavanjem ili odsluženim vojnim rokom vlastoručno potpisane prijave trebaju predati u roku od **15 dana** računajući od dana objave natječaja u Narodnim novinama.

Uz prijavu na natječaj kandidati/kinje dužni su priložiti presliku osobne iskaznice, rodni list, uvjerenje da se protiv kandidata/kinje ne vodi kazneni postupak i svjedodžbu/diplomu o završenom obrazovanju. Uvjerenje da se protiv kandidata/kinje ne vodi kazneni postupak ne smije biti starije od šest mjeseci.

Isprave o ispunjavanju traženih uvjeta mogu biti priložene u neovjerenoj preslici, a nakon izbora kandidati/kinje priložit će izvornik ili ovjerenu presliku rodnog lista, uvjerenje da se protiv kandidata/kinje ne vodi kazneni postupak i svjedodžbu/diplomu o završenom obrazovanju, kao i potvrdu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje o dosad navršenom stažu osiguranja.

Kandidati/kinje koji ne podnesu pravodobnu i urednu prijavu ili ne ispunjavaju formalne uvjete iz natječaja neće biti smatrani kandidatom/kinjom prijavljenim na natječaj.

Prije prijma u službu u Oružane snage Republike Hrvatske, kandidati/kinje proći će odabirni postupak u skladu s Pravilnikom o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službi i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15 i 14/17).

Kriteriji i postupak za utvrđivanje uvjeta propisani su Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15, 138/15).

Ministarstvo obrane će tijekom odabira iz postupka isključivati kandidate/kinje koji nisu ispunili uvjete na temelju službenih podataka iz vojne evidencije, rezultata psiholoških ispitivanja i zdravstvenih pregleda i drugih provjera prema propisima za prijam u djelatnu vojnu službu.

Izbor kandidata provodi Povjerenstvo koje imenuje ministar obrane. Kandidati/kinje bit će raspoređeni po rođovima i službama sukladno potrebama službe.

U skladu s potrebama službe, s kandidatima/kinjama koji budu primljeni u djelatnu vojnu službu nakon isteka prvog ugovora može se sklopiti drugi ugovor o vojničkoj službi u trajanju do pet i treći ugovor do šest godina.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se i na internetskoj stranici Ministarstva obrane www.morh.hr, tel. 01/3784/812 i 01/3784-813 te u područnim odjelima za poslove obrane i područnim odsjecima za poslove obrane.

DOSTAVA PRVOG TURSKOG LST-a

Prema portalu Navy Recognition, turska brodograđevna tvrtka ADIK (Anadolu Deniz İnşaat Kızakları) spremna je za dostavu desantnog broda LST (*Landing Ship Tank*) imena "Bayraktar". Plovilo je prvo od dvaju ugovorenih iz te klase za tursku mornaricu. Drugo, imena "Sancaktar", bit će spremno za dostavu u listopadu ove godine.

Svečanost početka gradnje broda "Bayraktar" s rezanjem prvih limova održana je u svibnju 2014., a porinut je 3. listopada 2015. godine. "Sancaktar" je porinut 16. srpnja 2016.

Nova klasa desantnih brodova tipa LST ima duljinu preko svega od gotovo 139 m, najveću širinu 19,60 m i istinsnu gotovo 7200 t. Mogu transportirati do 1200 t tereta smještenih u 18 teretnih prostora i tankova. Karakterizira ih amfibijski

trup opremljen znatnim naoružanjem, a imaju i dva središta za zapovijedanje i nadzor: jedno je brodsko borbeno-informacijsko središte, dok je drugo namijenjeno zapovijedanju i nadzoru zdržanih desantnih operacija. Moći će transportirati veće količine elemenata paljbe potpore, tenkove i borbena oklopna vozila, kao i marinice, sve u svrhu provođenja desantnih operacija. Opremu plovila čine i četiri desantne brodice od kojih svaka može prevoziti 40 marinaca ili osam tona tereta. Posjeduju tri rampe za ukrcaj/iskrcaj (pramčana, krmena i bočna) i 18-metarsku trodijelnu pramčanu rampu. Pramčani gaz manji je od dva metra, što je ključno za desante. Dva će broda usto djelovati i kao zapovjedni te pružati logističku potporu drugim plovilima.

M. PTIĆ GRŽELJ

LASER NA BOV-U

Foto: US Army

Američka kopnena vojska (US Army) objavila je 17. ožujka da je krajem veljače i početkom ožujka na poligonu "White Sands", Novi Meksiko, testirala sustav MEHEL 2.0. Riječ je o laserskom sustavu s *hard-kill* sposobnostima, snage 5 kW, instaliranom na borbenom oklopnom vozilu Stryker. MEHEL 2.0 (*Mobile Expeditionary High Energy Laser*) prototip je koji služi za istraživanje i razvoj i nova je inačica sustava MEHEL. Prethodnik je imao laser manje snage (2 kW), a nova inačica ima i poboljšane sposobnosti borbe protiv besposadnih letjelica (*unmanned aircraft system* – UAS). Manji UAS-i bili su i glavni ciljevi ispitivanja na White Sandsu. Iako su ispitivanja

pokazala i neka ograničenja, vojska u priopćenju navodi da visokoenergetski laseri imaju potencijal postati jeftina i učinkovita zamjena sustavima koji se oslanjaju na kinetičku energiju u borbi protiv raketa, topničkih i minobacačkih projektila, UAS-a i krstarećih projektila. "Sve integrirati na platformu, moći uočiti metu radarom i onda je pogoditi visokoenergetskim laserom, u tome smo svemu uspjeli," rekao je Adam Aberle, jedan od znanstvenika koji sudjeluju u projektu, te dodao da će vojska zajedno sa suradnicima iz područja industrije nastaviti rad na projektu.

D. VLAHOVIĆ

Foto: US Army

BELGIJA TRAŽI BORBENI AVION

Ministarstvo obrane Belgije potvrdilo je 17. ožujka da će aktualnu flotu od 54 borbenih aviona F-16 zamijeniti s 34 višenamjenska borbenih aviona novog tipa. Smanjivanje se objašnjava činjenicom da novije generacije aviona mogu izdržati veći broj sati leta, a dio obuke i uvježbavanja na letjelicama može zamijeniti obuka na simulatorima. Ciklus nabave aviona koji će uključivati međudržavni sporazum, kao i potpuna zamjena sadašnjih sposobnosti koje pruža flota Fighting Falcona, dakle, potpuna operativna spremnost, predviđena je za 2030. godinu. To izgleda kao dalek pogled unaprijed, ali Belgija navodi da sadašnji F-16 imaju najveći radni vijek od 8000 sati leta po avionu i da će, ovisno o letjelicu, taj limit dosegnuti u razdoblju od 2023. do 2028. godine. Odluka o tipu novog aviona bit će donešena iduće godine. Belgija se o postojećim avionima brine u suradnji sa saveznicima kroz program MNFP (*Multinational Fighter Program*), u kojem su SAD i neki europski korisnici aviona F-16 A/B.

Od kandidata za veliki posao poznati su francuski Dassault koji nudi Rafale, švedski Saab (Gripen E), američki Lockheed Martin (F-35A) i Boeing (F-18 E/F) te europski konzorcij predvođen Velikom Britanijom koji nudi Eurofighter Typhoon.

D. VLAHOVIĆ

PACIFIČKO OPHODNO PLOVILO

Australijska brodograđevna kompanija Austal objavila je uspješan završetak recenzije dizajna (*Detailed Design Review – DDR*) plovila koja će biti ključni dio projekta zamjene pacifičkih ophodnih plovila (*Pacific Patrol Boat Replacement – PPB-R*). Devetnaest brodova vrijednih 306 milijuna australijskih dolara gradit će se za dvanaest pacifičkih otočnih zemalja, a bit će im donirani u sklopu Commonwealthova Pacifičkog pomorskog sigurnosnog programa (*Commonwealth's*

Pacific Maritime Security Program – PMSP). Australija je aktualnu klasu Pacific otočnim susjedima već donirala između 1987. i 1997. godine, i to ukupno 22 plovila. Novi projekt ima i šire značenje jer ga Australija želi iskoristiti kao polazište za programe razvoja i gradnje odobalnih ophodnih brodova i fregata za vlastitu ratnu mornaricu koji trebaju započeti 2018. odnosno 2020. godine. Pravodobni završetak DDR-a formalno znači kraj projektiranja i početak programa

gradnje devetnaest plovila temeljem ugovora dodijeljenog Austalu u svibnju 2016. godine. Projekt PPB-R obuhvaća razvoj i projektiranje, gradnju, dostavu, obuku posade te održavanje devetnaest ophodnih plovila duljine 40 m. Gradnja počinje ovog travnja, a dostava je planirana od 2018. do 2023. godine. Održavanje nove flote plovila provodit će se iz Austalova objekta u Cairnsu, Queensland.

M. PTIĆ GRŽELJ

KORKUT U SERIJSKOJ PROIZVODNJI

Turska tvrtka FNSS Savunma Sistemleri A.Ş. objavila je 17. ožujka da s kooperantima iz tvrtke Aselsan i državnim Podtajništvom za obrambenu industriju započinje serijsku proizvodnju Korkuta, samohodnog niskodometnog PZO sustava na gusjenicama. Sustav namijenjen turskoj vojsci čine četiri vozila: zapovjedno-nadzorno te tri s oružnim PZO sustavom. Prvo vozilo zahvaljujući 3D rada-

ru traži i identificira mete, skenirajući nebo ocjenjuje razinu prijetnje i proslijedi podatke PZO vozilima. U međuvremenu, potonja vozila slijede metu radarem za nadzor paljbe i djeluju topovima od 35 mm koji koriste fragmentirajuće streljivo. Oba su tipa vozila bazirana na podvozju oklopnjaka ACV-30. Turska posebno ističe amfibijske sposobnosti vozila, kao i veliku nosivost, pokretljivost i ve-

lik unutarnji volumen. FNSS, koji je proizvođač vozila, isporučivat će ih Aselsanu u serijama 3 + 1, a potonji će na njih ugrađivati oružne, radarske i druge sustave. Prva se isporuka očekuje u svibnju 2018. godine. Turska na podvozju ACV-30 razvija još i sustav HiSAR-A koji podrazumijeva vozilo s lanserom za PZO rakete kratkog dometa.

D. VLAHOVIĆ

BANGLADEŠ UVEO U UPORABU KINESKE PODMORNICE

Bangladeš je 12. ožujka u operativnu uporabu svoje mornarice uveo prve dvije renovirane dizelsko-električne podmornice Type 035G klase Ming kineske proizvodnje, imena "Nabajatra" (S161) i "Joyjatra" (S162). Svečanost je održana u mornaričkoj bazi Issa Khan u Chittagongu. Podmornice su se prije renoviranja nalazile u aktivnoj uporabi kineske mornarice, a nosile su oznake 356 i 357.

Bangladeška mornarica podmornice je naručila 2013., a ugovorna vrijednost iznosila je 203 milijuna dolara. Nakon potrebnih prepravki u Kini, brodovi su dostavljeni u studenom 2016., a dio bilateralnog ugovora uključio je i obuku posade. Kobilica prve podmornice Type 035G položena je 1988. u brodogradilištu Wuchang, a dvije

godine poslije uvedena je u operativnu uporabu kineske mornarice. Izgrađeno je ukupno 12 jedinica, a šest starijih inačica Type 035

naknadno je modernizirano na jednaku razinu. Inačica 035G izvedena je iz projekta sovjetskih podmornica Projekt 633. Osnov-

ne brodograđevne značajke očituju se u duljini od 76 m, širini 7,6 m te podvodnoj istisnini većoj od 2000 t. Svaka je opremljena francuskim pasivnim sonarom niske frekvencije DUUX-5, a vanjski dio trupa obložen je tzv. gluhim pločama kako bi se poboljšale akustičke značajke podmornice. Prema priopćenju bangladeške mornarice, podmornice mogu izvršavati niz specifičnih zadaća, među ostalim, izviđanja i transfer specijalnih snaga. Bangladeška mornarica opremljena je s nekoliko plovila proizvedenih u Kini. Osim rabljenih fregata, jedne Type 053H1 i dviju Type 053H2, tijekom 2015. primila je dvije nove korvete C13B koje su izvedene iz plovila Type 056 kineske mornarice.

M. PTIĆ GRŽELJ

GUARDIANI OD 3,2 MILIJARDE DOLARA

Ministarstvo obrane SAD-a objavilo je ugovor sukladno kojem će Boeing isporučiti Saudijskoj Arabiji borbeno helikoptere AH-64 Apache, i to najnoviju inačicu AH-64E Guardian. Posao je vrijedan 3,2 milijarde dolara. Ugovor podrazumijeva i sudjelovanje Američke kopnene vojske u projektu i trebalo bi biti u cijelosti realiziran do sredine 2022. godine. Kod isporuke neće biti riječ samo o novim helikopterima, nego i o moderniziranim starijim letjelicama, a svi će se radovi izvoditi u Boeингovoj tvornici u Mesi, Arizona. Na temelju podataka iz 2014. godine, cijena novog AH-64E iznosi 35,5, a moderniziranog 21,5 milijuna dolara.

D. VLAHOVIĆ

Illustracija: Lockheed Martin

DAMENOVI OPHODNJACI NA JAMAJCJI

Dva nova plovila uvedena su krajem veljače u sjedištu Obalne straže Jamajke u Kingstonu u operativni sastav flote. Brodovi HMJS "Cornwall" i HMJS "Middlesex" zapravo su plovila nizozemske brodograđevne grupe Damen tipa Stan Patrol 4207. Trup je izgrađen od brodograđevnog čelika, dok je nadgrađe od marinizirane aluminijске slitine. Osnovne su brodograđevne značajke plovila duljina 42,8 m, širina 7,1 te istisnina 238 t. Naoružani su glavnim pramča-

nim topom kalibra 20 mm, dvjema strojnicama kalibra 12,7 mm te dvjema strojnicama kalibra 7,62 mm. Postižu najveću brzinu od 30 čvorova, a pri brzini od 12 čvorova doplov iznosi 1750 NM. Posada broji od 17 do 24 člana. Novi će brodovi zamijeniti tri starija Stan Patrol 4207 plovila: HMJS "Cornwall", HMJS "Middlesex" i HMJS "Surrey" koja su povučena iz uporabe 8. studenog prošle godine i vraćena Damenu.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: Jamaican Defence Forces Coast Guard

Vedran SLAVER

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

Foto: USAF

NOVI JSTARS

USAF je krajem 2016. objavio zahtjev za ponude za novi avion koji nosi sustave za prikupljanje i obradu podataka o protivničkim kopnenim platformama. Ipak, vremešni E-8C koji više od 25 godina obavlja te zadaće vjerojatno još dulje vrijeme neće u mirovinu...

Pokrata JSTARS (*Joint Surveillance and Target Attack Radar System*) označuje letjelice američkog zrakoplovstva (USAF) namijenjene otkrivanju i praćenju pokreta protivničkih snaga s velikih udaljenosti. To čine s pomoću snažnog radara te prenose prikupljene informacije vlastitim postrojbama. Koncept potječe s kraja hladnog rata, tj. iz osamdesetih godina prošlog stoljeća. Prema njemu, u slučaju sukoba trebalo je prikupiti informacije o kolonama oklopnih snaga Varšavskog pakta u dubini bojišta kako bi se osiguralo njihovo presretanje prije nego dođu do prve crte i razviju se u borbene formacije. Pad komunizma preduhitrio je do-

vršetak projekta, ali JSTARS je ipak brzo poslužio SAD-u. Već u razvojnoj fazi doživio je vatreno krštenje kad su dva prototipa 1990. žurno upućena u Zaljevski rat te ondje odigrala ključnu ulogu u otkrivanju pokreta iračke vojske i predviđanju njezinih namjera. JSTARS-i otad sudjeluju u svim značajnijim američkim operacijama.

Sadašnji JSTARS u inačici E-8C slično je preuređen stari komercijalni putnički avion Boeing 707-300 koji se pojavio još 1960. godine. Dodani su mu razvijeni komunikacijski i kontrolni sustavi te radar AN/APY-7 s faznom antenom s bočnim gledanjem, duljine 7,3 m u

— ▲ —
Pravi veteran:
sadašnji je JSTARS u inačici E-8C zapravo pregrađeni komercijalni putnički avion Boeing 707-300 koji se prvi put pojavio još 1960. godine

kućištu duljine 8 m, s donje strane prednje polovine trupa. Vidno pojde antene pokriva 120 stupnjeva i 50 000 km² i može otkrivati kopnene ciljeve na udaljenosti do 250 km. Radar ima i ograničene mogućnosti otkrivanja helikoptera i sporih niskolетеćih aviona te rotirajućih antena radara. USAF trenutačno ima flotu od 16 aviona E-8C, a svi su u sastavu 116. eskadrile za zračni nadzor (116th Air Control Wing) Zračne nacionalne garde.

PROTIPOVI, PA SERIJE

Budući da je došlo vrijeme za zamjenu platforme, USAF je krajem 2016. objavio zahtjeve za ponude

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

(Request for Proposals – RFP) za novi sustav. Zahtjev je označio početak odlučujuće faze projekta nabave novog JSTARS-a jer će iznjedriti pobjednika koji će konačno razviti i isporučiti zrakoplovnu platformu sa zapovjedno-komunikacijskim sustavima i radarima. Ipak, za radar će biti objavljen poseban natječaj. Što se tiče aviona, ugovor USAF-a s pobjednikom treba rezultirati isporukom triju sustava. To će biti prototipovi namijenjeni inženjerskom i proizvodnom razvoju (Engineering and Manufacturing Development – EMD), s mogućnosti proizvodnje još dvaju dodatnih predserijskih sustava. Na kraju slijedi serijska proizvodnja od po četiri sustava unutar triju serija. Dakle, pobjednik će ukupno isporučiti 17 novih JSTARS sustava. Procijenjeni troškovi provedbe cijelog projekta iznose 6,9 milijardi dolara. Prema podacima iz 2014., osnovni traženi parametri nove platforme jesu posada od 13 članova, ophodnja nad mjestom djelovanja od najmanje osam sati, uz mogućnost produljenja nadopunom goriva u letu, te operativni plafon leta od 11 500 m.

Objava EMD faze projekta kasni pola godine u odnosu na prvotni plan. Naime, u USAF-u su početkom 2016. odlučili dati ponuđačima više vremena kako bi njihovi koncepti postigli veću zrelost. Samim tim, i zrakoplovstvo će dobiti više informacija o sposobnostima sustava čime će se

Ilustracija: Lockheed Martin

Lockheed Martin povezao se s Bombardierom kako bi za JSTARS predložio poslovni Bombardier Global 6000

olakšati odluka o odabiru, a time i umanjiti rizik oko cijelog projekta.

TRI VELIKANA

Natjecanje proizvođača za novi JSTARS počelo je u kolovozu 2015. kad su dodijeljeni ugovori koji su prethodili EMD-u. Dobili su ih Northrop Grumman (deset milijuna dolara) koji nudi rješenje na poslovnom mlađnjaku Gulfstream G550

istoimene tvrtke; Lockheed Martin (11,5 milijuna dolara) također s poslovnim mlađnjakom, Bombardierom Global 6000; te Boeing (deset milijuna dolara) s prilagođenim komercijalnim putničkim avionom Boeing 737-700. Odabir među tim platformama bit će konceptualnog karaktera, tj. je li za izvršenje zadaća dovoljan poslovni mlađnjak ili je ipak potreban nešto veći avion. Razvoj

Foto: USAF

Pripadnici USAF-a u unutrašnjosti aviona E-8C tijekom vježbe s velike visine prate kretanje crvenog, tj. protivničkog vozila na obali Floride

Foto: USAF

Iako razvijen u ozračju hladnog rata, JSTARS je prvo vatreno krštenje imao 1990. u Zaljevskom ratu, kad je još bio u završetku razvojne faze

Foto: MoD UK

Global 6000 već je bio modificiran za vojne zadaće, i to u vidu sustava Sentinel R1 Airborne Stand-Off Radar (ASTOR) koji za britanski RAF obavlja jednake zadaće kao JSTARS

elektronike svakako omogućuje *parkiranje* sustava u puno manje kutije. Zanimljivo je da današnji prosječni pametni telefon ima jači procesor od svih računala prvih E-8. Prilikom modernizacija E-8 u zadnjih 25 godina, njegovi su električni sustavi eksponencijalno poboljšani uz istodobno smanjenje veličine. Kapacitet za pohranu podataka povećao se više od 1600 puta, dok je masa nosača podataka prepolovljena. Osim toga, brzina obrade podataka povećana je 100 puta, uz smanjenje mase sustava na trećinu. Rezultat svega je da je masa E-8C manja za 1600 kg u odnosu na prve JSTARS-e.

PITANJE VELIČINE

Poslovni zrakoplovi imaju i neke bitne prednosti, kao prvo, niže operativne troškove. Gulfstream troši

upola manje goriva u odnosu na Boeing 737 i četiri puta manje u odnosu na 707. Poslovni mlađnjaci trebaju kraće piste i zauzimaju manje prostora na aerodromima, što znači da mogu djelovati s puno više mjesto. Prednost je i što su takvi avioni, u odnosu na putničke, predviđeni za letove na većim visinama (više od 12 800 m u odnosu na 10 300 m), što radaru na avionu omogućuje bolji i dalji pogled.

Oba poslovna mlađnjaka u konkurenциji provjerene su platforme za pregradnju u specijalizirane vojne inačice. Bombardier Global 6000 osnova je britanskog Sentinel R1 koji *de facto* ima namjenu kao JSTARS, dok je Gulfstream jedan od najpopularnijih poslovnih aviona za pregradnju. Postoje njegove brojne inačice za električko izviđanje i

ratovanje, a nedavni je primjer avion za rano upozorenje i zračnu kontrolu G550 Conformal Airborne Early Warning (CAEW) koji su izraelske tvrtke IAI i ELTA isporučile Italiji.

SVAKIIMA NEKE PREDNOSTI

Gulfstream G550 dug je 29,2 m, ima najveću visinu krstarenja od 15 545 m i dolet bez nadopune goriva u letu od oko 12 500 km, odnosno može neprekidno letjeti više od 12 sati. Bombardier Global 6000 ima dolet od oko 11 100 km te operativnu visinu leta jednaku Gulfstreamovoj. Boeingova uzdanica 737-700 dulji je avion (ali ne puno, ima 33,5 m), i uz navedenu argumentaciju doima se kao *autsajder*, ali ima svoje prednosti. Veći avion možda bi pružio određenu fleksibilnost u smislu kasnijeg dodavanja novih uloga platformi, pa tako i dodatne opreme te posade. Riječ je o provjerenoj platformi za vojne zadaće koju američka mornarica koristi kao ophodni protupodmornički zrakoplov P-8 Poseidon, a zajedno sa zrakoplovstvom koristi i transportnu inačicu C-40 Clipper. Vezano uz dolet, Boeing je najbolji s oko 13 000 km i autonomijom od 14 sati, a i jedini je zrakoplov u konkurenciji koji je certificiran za nadopunu goriva u letu. Operativna visina leta je slabija i kreće se između 10 600 i 12 500 m. Za usporedbu, E-8C duljine 46,6 m ima autonomiju od devet sati, mogućnost nadopune goriva u letu i *plafon* leta od 12 802 m.

Natjecanje za srce sustava, tj. radar, odvija se između Raytheona i Northrop Grummana (koji, dakle, sudjeluje na obama natječajima). U ožujku 2016. tvrtke su dobile ugovore u iznosu od 60 milijuna dolara (Northrop) i 70 milijuna dolara (Raytheon) za razvoj radara. Radar će biti odabran krajem 2017. ili početkom 2018. i ugrađivat će se u pobjedičku zrakoplovnu platformu koja bi trebala biti odabrana u prvom tromjesečju 2018. godine.

PITANJE RADARA

Osim stare zrakoplovne platforme, razlog za zamjenu sustava jesu i nedostaci postojećeg JSTARS-ova radara AN/APY-7. Problemi su se pojavili nakon 11. rujna, u operacijama u Afganistanu i Iraku. One su bile bitno drukčije prirode od onog za što je prvotno JSTARS napravljen i pokazalo se da radar ima nedostatke u funkcionalnosti i razlučivosti. Točnije, nema mogućnost obavljanja simultanih zadaća pa, npr., treba prestati pratiti ciljeve kako bi napravio radarsku snimku terena. Razlučivost, optimizirana za otkrivanje i praćenje tenkova i sličnih oklopnih vozila, nije bolja od metra te nije najpogodnija za borbu protiv snaga koje ne koriste previše takva vozila, a osim toga, moderna radarska tehnologija omogućuje bolju razlučivost. Prvi pokušaj zamjene E-8 bio je projekt E-10A, započet 2002. godine. E-10A trebao je objediniti funkcije zrakoplova za nadzor zraka i zapovijedanja E-3 AWACS i E-8 u platformu na temelju Boeингa 767-400. Napredak tehnologije takav je spoj činio teoretski mogućim, ali program je 2007. prekinut zbog proračunskih ograničenja. Ukupan procijenjeni trošak E-10 iznosio je oko deset milijardi dolara.

POKUŠAJ RECIKLIRANJA

Da uloženi napor i novac ne bi propali, SAD je namjeravao u modernizaciji starih platformi iskoristiti dva ključna podsustava E-10. To su Northrop Grummanov

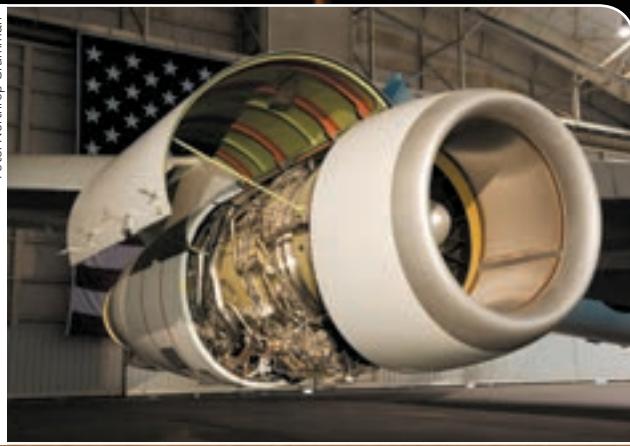
RATNO ZRAKOPLOVSTVO

Foto: USAF

radar MP-RTIP (*Multi-Platform Radar Technology Insertion Program*) s AESA (*Active Electronically Scanned Array*) antenom koji je trebao imati pet do deset puta veću razlučivost od AN/APY-7, te sustav za upravljanje borbom BMC2 (*Battle Management, Command and Control*). Pokazalo se da BMC2 zahtijeva velike zahvate na Boeingu 707 i to nije isplativo. S druge strane, tehnologija MP-RTIP radara dijelom je iskorištena, nakon dosta problema u razvoju, u modernizaciji JSTARS-ova AN/APY-7, ugradnjom

Foto: Northrop Grumman

Pogled u srce motora Pratt & Whitney na E-8C. Originalni TF33-102C trebao je biti zamijenjen motorom JT8D-219, ali od toga se odustalo

jednog modernog prijamnika umjesto prijašnjih dvaju. Takav je radar u kompaktnoj inačici ugrađen i u NATO-ove besposadne letjelice Global Hawk Block 40 u sklopu projekta AGS (*Alliance Ground Surveillance*).

Raytheon u utrci za radar novog JSTARS-a sudjeluje sa Skynetom, koji koristi velik dio tehnologije радара za P-8 (*Advanced Airborne Sensor*). Northrop kao konkurent vjerojatno će ponuditi nastavak razvoja radara MP-RTIP. Riječ je o sustavima s najmodernijim AESA

antenama i može se očekivati da će ih novi JSTARS koristiti i kao dio komunikacijskog sustava i sustava za električko ratovanje.

U MEĐUVREMENU: MODERNIZACIJA

S obzirom na to da je JSTARS iznimno važan za USAF i općenito za provedbu tekućih operacija, unatoč pokrenutom procesu nabave novih sustava postojeći se E-8 kontinuirano moderniziraju. Zadnji zahvati obuhvaćaju tzv. spiralnu (postupnu) modernizaciju koja se odnosi

Foto: AIA

Gulfstream G550 jedan je od kandidata za novi JSTARS. Na fotografiji je njegova vojna inačica G550 CAEW koju su za talijansko zrakoplovstvo razvile izraelske tvrtke IAI i ELTA

na poboljšanja u identifikaciji ciljeva, obradi i prijenosu podataka te upravljanju oružnim sustavima. Zahvati se, među ostalim, odnose na mogućnost upravljanja umreženim oružjem (npr. JASSM raketom zrak-zemlja velikog dometa), spomenutu modernizaciju radara (prijamnici s MP-RTIP-om), sustav za praćenje vlastitih snaga (*Blue Force Tracker*), te na novu sposobnost koja JSTARS-u omogućuje da služi kao komunikacijski relaj (*Battlefield Airborne Communication Node*), u suradnji sa zrakoplovima EQ-11A i besposadnim letjelicama EQ-4B Global Hawk. Modernizacija elektronike posebno je usmjerena na zamjenu zastarjelih komponenti i onih koje se više ne proizvode suvremenim komponentama.

Svojedobno je planirana i zamjena motora Pratt & Whitney TF33-102C te su do 2011. razvijani novi motori Pratt & Whitney JT8D-219, ali USAF se na kraju nije odlučio za njihovu ugradnju.

E-8C LETI DALJE?

Početak umirovljenja E-8C planiran je za 2019. godinu. Međutim, početna operativna sposobnost nove JSTARS flote očekuje se do 2024., a puna tek 2027. godine. Moguće rupe u slučaju kašnjenja projekta morat će preuzeti besposadne letjelice (*Global Hawk*) i mornarički zrakoplovi P-8A Poseidon koji imaju vrlo dobre sposobnosti djelovanja i nad kopnom. Može se prepostaviti da će USAF, koji i dalje preferira letjelice s posadom te zbog rivalstva među granama američke vojske, svakako nastojati izbjegići takvu situaciju te dodatno produljiti radni vijek E-8C. ■

Foto: Boeing

NAJVEĆI BRODOVI NJEZINA VELIČANSTVA

Po многим su tehničkim rješenjima nosači klase Queen Elizabeth jedinstveni. Dva zapovjedna otoka umjesto jednog prvi su put viđena upravo na toj klasi. Zagovornici će istaknuti i uporabu najsuvremenijeg električnog pogonskog sustava, dok će oponenti reći da je jedini pravi pogonski sustav za nosače nuklearni. Najveći prigovor kritičara ide na ponovnu uporabu ski-jump rampe umjesto katapulte. Uporaba borbenih zrakoplova tako je ograničena na jedan tip aviona – F-35B Lightning II, a izostanak kataulta onemogućio je uporabu drugih aviona, kao što su leteći radari. Britanska ratna mornarica prva je koja je operativno uporabila ski-

Budući ponos britanske flote izgleda zaista impresivno, i to ne samo zbog jedinstvene konstrukcije s dvostrukim zapovjednim otokom

jump rampu na svojim nosačima. Zagovornici katapulta kažu da je Velika Britanija mogla od bliskog saveznika SAD-a kupiti četiri katapulta i tako riješiti mnoge probleme. No, da bismo objasnili privrženost britanske mornarice ski-jumpu i ispričali priču o nastanku klase Queen Elizabeth, moramo se vratiti u nedavnu prošlost.

MODERNIZACIJA I SMANJENJE

Britanska ratna mornarica bila je na kraju Drugog svjetskog rata druga najveća na svijetu, odmah iza američke. U njezinu su sastavu bila čak 52 nosača aviona. Međutim, uloženi naporci da se pobijedi nacistička Nje-

mačka i ubrzano, poslijekolonijalno smanjivanje carstva "u kojem Sunce nikad ne zalazi", nisu omogućavali održavanje tako jake ratne mornarice. Do kraja pedesetih godina bilo je jasno da Velika Britanija više neće održavati status svjetske supersile. Pokrenut je veliki proces modernizacije ratne mornarice, uz njezino osjetno smanjenje. Najveći broj nosača zrakoplova poslan je u rezališta, iako je značajan broj prodan drugim zemljama, a velika su novčana sredstva usmjerena u gradnju podmornica s nuklearnim pogonom. Istodobno je NATO savez od Velike Britanije tražio da preuzme novu ulogu koja je bila usmjerena u prvom

BRITANSKA RATNA MORNARICA OČEKUJE DA ĆE DO 2020. IMATI U OGRANIČENOJ OPERATIVNOJ UPORABI PRVI OD DVAJU NOSAČA ZRAKOPLOVA KLASE QUEEN ELIZABETH. ZA MNOGE JE BRITANCE GRADNJA TIH BRODOVA DOKAZ DA JE NJIHOVA ZEMLJA ZADRŽALA STATUS MORNARIČKE VELESILE...

nja je vlada 1966. otkazala gradnju velikih nosača zrakoplova CVA-01 koji su trebali imati punu istisninu od 63 tisuće tona. Od velikog kolonijalnog carstva ostalo je malo, a Britanija se borila s dugogodišnjom recesijom pa ni golema ulaganja u gradnju i održavanje velike ratne mornarice više nisu imala smisla. Odlučeno je stoga da će britanska mornarica nove nosače zrakoplova prilagoditi novoj namjeni – protupodmorničkoj borbi, prije svega na sjevernom Atlantiku.

POSEBNI AVION

Sedamdesetih je godina nastao program iz kojeg će se razviti nosači klase Invincible. Tehnički gledano, riječ je bila o protupodmorničkim krstaricama s ravnom palubom, namijenjenim u prvom redu nošenju protupodmorničkih helikoptera. Naknadno je britanska mornarica uspjela uveriti Ministarstvo obrane, Vladu i Parlament da se za njezine potrebe razvije posebna inačica jakog jurišnog aviona Harrier. Najveća je odlika Harriera bilo okomito polijetanje i slijetanje (*vertical take-off and landing – VTOL*), uz mogućnost nastavka borbenog djelovanja i ako protivnik uništi uzletno-sletne staze. Britanska mornarica tu je jedinstvenu sposobnost Harriera odlučila iskoristiti kako bi svoje nove protupodmorničke krstarice opremila višenamjenskim borbenim avionom i

tako im pružila barem nekakvu zaštitu od napada iz zraka. Usto je Sea Harrier, kako je nazvan mornarički model, imao i mogućnost nošenja protubrodskog i protupodmorničkog naoružanja. Projektanti su očekivali da će se Sea Harrier u najgorem slučaju morati nositi sa sovjetskim pandanom Jak-38.

HARRIERI IZNAD FALKLANDA

Sea Harrieri našli su se 1982. u puno opasnijoj situaciji, prisiljeni na borbu protiv argentinskih lovačkih aviona tijekom rata za Falklandske otočje u južnom Atlantiku. Pobjedila je Velika Britanija, a Sea Harrier postao dovoljno veliko ime da ostvari solidnu prodaju.

Kako bi poletio s borbenim kompletom i pun goriva, Sea Harrier morao se *zatrčati*. Budući da letna paluba protupodmorničkih krstarica klase Invincible nije bila dovoljno duga, rješenje je pronađeno u ugradnji *ski-jump* rampe na pramcu. Na brodovima HMS "Invincible" i HMS "Illustrious" rampa je bila postavljena pod kutom od sedam stupnjeva, a na HMS "Ark Royal" pod kutom od 12 stupnjeva.

Tako je ljubav britanske mornarice i *ski-jumpa*, nastala u hladnim vodama južnog Atlantika, utjecala i na buduću odluku da se dva nosača klase Queen Elizabeth umjesto katapultima opreme rampama.

PLOVILA ZA BUDUĆNOST

Nakon što se 1991. raspao SSSR, do sredine devedesetih godina vlade zapadnih zemalja uglavnom su zaključile da im s kopna više ne prijeti nikakva opasnost te da su mora ponovno postala prioritet. Mora, tj. ratne mornarice, pružaju idealnu priliku za demonstraciju snage neke zemlje preko najvećih brodova i flota. Krajem XIX. i početkom XX. st. to su bili bojni brodovi, a danas su nosači zrakoplova. U Velikoj Britaniji je vlada 1997. godine dala izraditi Strateški pregled obrane (*Strategic Defence Review – SDR*), s ciljem redefiniranja prioriteta u novim geopolitičkim okolnostima. Pregled je objavljen u srpnju 1998. godine. Među ostalim, u njemu je stajalo da su protupodmorničke krstarice/nosači klase Invincible zastarjele te da više ne odgovaraju novim potrebama ratne mornarice, koja se više nije trebala ograničiti na zaštitu sjevernog Atlantika, nego na djelovanje diljem svijeta. Preporučeno je stoga da se klasa zamjeni dvama znatno većim nosačima zrakoplova označenim kao CVF (*Carrier Vessel Future*).

PLOVEĆA BAZA

U SDR-u je navedeno da su dva CVF-a potrebna kako bi se mornarici, ali i oružanim snagama, dala mogućnost brzog djelovanja u dijelovima svijeta u kojima Velika Britanija nema stalne baze. No, oni trebaju povećati i mogućnost djelovanja i ondje gdje baze postoje, ali su premale da bi bile dostatne za pružanje potpore suvremenom načinu ratovanja. SDR je predviđao da bi CVF trebao imati istisninu od 30 do 40 tisuća tona.

Međutim, prve studije izvedivosti pokazale su da istisnina nikako neće biti manja od 60 tisuća tona, čime bi novi nosači postali najveći brodovi izgrađeni u Velikoj Britaniji. Do dvostruko veće istisnine došlo je zbog namjene novog

Foto: BAE Systems

redu na zaštitu opskrbnih koridora koji iz Sjeverne Amerike preko sjevernog Atlantika vode prema Britaniji i dalje prema zapadnoj Europi, a koje su ugrožavale sovjetske nuklearne podmornice.

OTKAZ GRADNJE

Britanska je mornarica šezdesetih godina u uporabi imala sedam nosača zrakoplova, a svi su bili izgrađeni tijekom ili neposredno nakon Drugog svjetskog rata. Njihovo je održavanje zbog starosti postajalo sve skuplje i skuplje. Sredinom šezdesetih godina postalo je jasno da Velika Britanija više neće moći podržavati gradnju velikog broja takvih brodova. Tadaš-

RATNA MORNARICA

nosača koja uključuje zračnu zaštitu flote i duboke udare u neprijateljskoj pozadini, a za što se moraju ukrcati znatno moćniji avioni nego što su Sea Harrieri. Uostalom, radni vijek Sea Harriera bližio se kraju, a britanska avionska industrija i državna riznica nisu predviđele domaći projekt kojim bi ih zamijenio.

MANJA CIJENA

Veliko povećanje istisnine povećalo je i troškove gradnje, a takva je situacija davala nove argumente kritičarima projekta. Dakle, mornarica, Ministarstvo obrane i Vlada ustrajali su na tvrdnji da su novi nosači nužni, a dio javnog mnijenja to je negirao. Protivnici su kao argument isticali francuski "Charles de Gaulle", puno manji nosač s istisninom od 42 tisuće tona.

Ipak, smanjenje troškova s vremenom je postalo bitnom stavkom. Britansko Ministarstvo obrane i još više parlamentarni Odbor za obranu počeli su tražiti od mornarice smanjenje cijene. U samom početku, dok su se još izradivale studije izvodivosti i razmatrali prijedlozi proizvođača, Thomson-CSF (danas Thales Group) predlagao je klasični CTOL (conventional take-off and landing) nosač. Mogao bi primiti sve suvremene palubne zrakoplove, uključujući i američki palubni leteći radar E-2 Hawkeye, a bio bi opremljen dvama katapultima i sustavom za kočenje aviona.

NOVA PRILIKA ZA VTOL

U skladu s činjenicom da Velika Britanija nije imala zamjenu za Harrier, klasična je konцепција za CVF ispo-

Borbeni avioni na klasi Queen Elizabeth bit će F-35B. Avion na fotografiji polijeće s palube amfibijskog jurišnog broda USS "America"

četka bila jedina moguća. No, nove je mogućnosti donio SAD koji je 1993. pokrenuo projekt JAST (Joint Advanced Strike Technology), koji je u samom početku tek trebao donijeti zamjenu za F-16 Falcon. No, s vremenom je odlučeno da JAST postane osnova za razvoj novog višenamjenskog borbenog aviona za tri grane američke vojske – zrakoplovstvo, mornaricu i marinice. Iz toga je nastao projekt JSF (Joint Strike Fighter) i, napisljeku, F-35.

Velika Britanija je odlučila troškove razvoja novih borbenih aviona podijeliti sa saveznicima. Još 1983. pridružila se Italiji, Njemačkoj, Španjolskoj i Francuskoj u projektu Future Europe-

an Fighter Aircraft (FEFA). Francuska se naknadno predomislila i izišla iz projekta, ali iz FEFA-e je nastao Eurofighter Typhoon II.

Kad se program JASTA/JSF zahuktao, Velika Britanija je 1995. odlučila uložiti 200 milijuna dolara (otprilike 10 % od cijene razvoja prototipova) kako bi mu se pridružila. Budući da je sastavni dio JSF-a bio i razvoj STOVL (short take-off and vertical landing aircraft) inačice, Vlada je tu uočila priliku i za bitno smanjenje troškova vezanih uz nove nosače. Umjesto katapulta i sustava za kočenje, odabrana je znatno jeftinija ski-jump rampa. Ipak, mnogi poznati problemi s F-35B koji su

Tiltrotor MV-22B Osprey američkih marinaca slijeće na HMS "Illustrious". zadnji britanski nosač klase Invincible koji je povučen iz operativne uporabe. Iako će nova klasa imati trostruko veću istisninu, i ona će se oslanjati na V/STOL letjelice

Foto: US Navy

Foto: MoD UK

Dva Harriera spremaju se na slijetanje na HMS "Illustrious" tijekom vježbe Joint Warrior 2008. Ti su avioni danas izvan operativne uporabe u britanskoj mornarici

oduljili njegov razvoj učinili su neizvjesnim i tijek projekta novih britanskih nosača.

INTEGRIRANI ELEKTRIČNI POGON

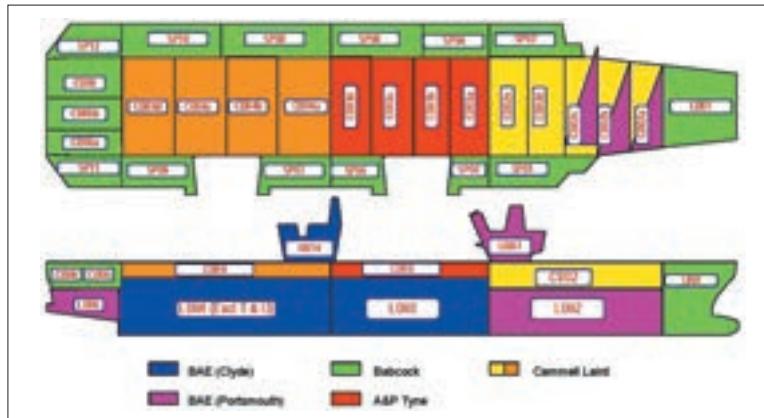
Drugi veliki, ali i često kritiziran potez, učinjen zbog smanjenja troškova građnje, bio je odabir pogona. U početku se kao siguran pogon spominjao nuklearni, koji je prema nizu stručnjaka "jedini pravi odabir" za suvremenii nosač zrakoplova. Velika Britanija svoju je prvu nuklearnu podmornicu, HMS "Dreadnought", porinula još 1960. godine. Zbog tako bogatog iskustva u izradi i uporabi nuklearnog pogona, moglo se očekivati da će ga dobiti i nosači. Troškovi nabave i uporabe nuklearnog pogona u najmanje trideset godina operativnog vijeka nosača niži su od troškova klasičnog pogona, ma kako napredan bio. No, na kraju je odabran integrirani električni pogon. Cijeli sustav pokreću plinske turbine koje za to trebaju veliku količinu dizelskog goriva. U skladu s navedenim, projektanti su trebali na ograničenom prostoru pronaći mjesto za goleme tankove. Ovako je projektirana autonomija djelovanja nosača klase Queen Elizabeth od sedam dana i nakon toga moraju na nadopunu dizelom, a ako su intenzivno borbeno djelovali, i kero-

zinom. Nadopuna se može obaviti i na moru, ali to nije jednostavan postupak.

SVEBRITANSKI PROJEKT

Da bi projekt bio svebritanski i, među ostalim, omogućio otvaranje i održavanje što većeg broja radnih mjesta, Vlada je odlučila da ugovor o gradnji neće dobiti samo jedna kompanija. Pod okriljem Ministarstva obrane formiran je konzorcij Aircraft Carrier Alliance koji su ispočetka činili Thales UK i BAE Systems. Poslije su se pridružili Babcock i VT Group, s tim da će se potonja kompanija baviti održavanjem nosača tijekom operativne uporabe. Svebritanski karakter projekta podrazumijevao je i da će se sekcije nosača izrađivati u čak šest brodogradilišta. Sekcije iz pet brodogradilišta tegle se morem do brodogradilišta Rosyth u Škotskoj gdje se sklapaju.

Unatoč svim naporima vezano uz uštede, cijena je narasla. Uz najavu da će barem jedan od nosača biti u operativnoj

Ilustracija: Aircraft Carrier Alliance

Raspored gradnje sekcija nosača klase Queen Elizabeth po proizvodačima

Foto: BAE Systems

Počeci gradnje: blokovi trupa nosača "Queen Elizabeth" u veljači 2011. u brodogradilištu Govan u Škotskoj

I gradnja drugog nosača, HMS "Prince of Wales", prilično je uznapredovala. Njegova bi ispitivanja na moru trebala početi 2019. godine

RATNA MORNARICA

Foto: MoD UK

uporabi do 2015., početna cijena iznosila je 3,9 milijarde funti. Već 2008. narasla je na četiri milijarde funti, a svjetska finansijska kriza s kraja te godine prouzročila je smanjenje izdvajanja za nosače i produljenje gradnje. Prvi je nosač trebao postati operativan sredinom 2016., a aktualni plan navodi 2020. godinu. Zadnje povećanje iz 2013. navodi trošak od 6,2 milijarde funti za oba nosača.

ODMAH IZA AMERIČKIH

Sa 65 tisuća tona punе istisnine, nosači klase Queen Elizabeth spadaju među velike. Zapravo, osim američkih nosača klasa Nimitz i Ford najveći su ratni brodovi na svijetu. Prema nekim najavama, tek bi im novi kineski nuklearni nosači, zasad poznati kao Type 002, mogli ugroziti tu poziciju. Početak gradnje prvog u klasi službeno je objavljen tek u veljači ove godine i još se ne znaju sve njegove karakteristike.

Kako su nosači zapravo ploveće zrakoplovne baze, svaki je četvorni metar površine zlata vrijedan. Nosači klase Queen Elizabeth dugi su 280 m i široki 73 m. Gaz je priličnih 11 metara što će ograničiti broj luka u koje će moći uploviti. Te izmjere daju sveukupnu površinu od 16 tisuća četvornih metara koja je raspoređena na devet paluba. Osim letne palube, najveći prostor na nosaču zauzima hangar koji se prostire preko dviju paluba, odmah ispod letne palube. U njega se može smjestiti do 20 zrakoplova, a još 30 može ih biti trajno smješteno na letnu palubu tako da ne ometaju izvršavanje zadaća. Dakle: nosači klase Queen Elizabeth mogu nositi do najviše 50 zrakoplova. Kako je uzletno-sletna

— ▲ —
Ideja je da se s prednjeg zapovjednog otoka upravlja brodom, a s drugog zrakoplovima na letnoj palubi

— ▼ —
Ilustracija helikoptera Merlin s Thalesovim radarem Thales Searchwater, koji zajedno čine radarski sustav Crowsnest

staza postavljena po cijeloj duljini broda više po sredini, na lijevom boku letne palube nastao je slobodan prostor koji se može koristiti za smještaj većeg broja zrakoplova koji u tom trenutku nisu u uporabi.

NOVO RJEŠENJE

Prepoznatljive su odlike *ski-jump* rampa na samom pramcu te dvostruki zapovjedni otok. Spomenuto je rješenje prvi put primijenjeno na klasi Queen Elizabeth. Ideja je da se s prednjeg zapovjednog otoka upravlja brodom, a s drugog zrakoplovima na

letnoj palubi. Na obama su otocima ugrađene radarske antene i elektro-optički sustavi te dimnjaci pogonskog sustava.

Za prijevoz zrakoplova s letne palube do hangara i obratno ugrađena su dva dizala na desnom boku. Samo dva dizala povećavaju rizik u slučaju kvarova, ali projektanti kažu da je on zapravo smanjen jer je dizalima potrebno samo 60 sekundi da dopremi zrakoplove iz hangara do letne palube. S obzirom na to da će se na nosaču koristiti VTOL avioni F-35B, nisu ugrađeni nikakvi sustavi za zaustav-

Ilustracija: Thales Group

Ijanje. Na pramcu je ski-jump rampa zakošena pod kutom od 13 stupnjeva. Uporaba znatno većih borbenih aviona s jačim motorima uvjetovala je ugradnju prepreke za skretanje ispušnih plinova. Prepreka se podiže neposredno prije polijetanja aviona, a smještena je u visini drugog zapovjednog otoka. Na taj je način omogućeno da se, barem teoretski, i krmeni dio uzletno-sletne staze koristi za slijetanja i polijetanja F-35B. Isti dio presvučen je posebnim materijalima otpornim na vrlo visoke temperature kako bi izdržao vruće ispušne plinove

koji udaraju u njega prilikom okomitog slijetanja F-35B.

VISOKA AUTOMATIZACIJA

Osnovu pogonskog sustava čine dvije Rolls-Royceove plinske turbine Marine Trent MT30 snage 36 MW. Ugrađena su i četiri pomoćna motora Wärtsilä 38 koja služe za proizvodnju električne energije. Najveći su potrošači dva induksijska elektromotora Converteam snage 20 MW. Svaki pogon po jedan brodski vijak, a dovoljno su snažni da nosač potjeraju do vršne brzine od 25 čvorova. Ovisno o brzini

Transport prednjeg otoka nosača "Prince of Wales" prije instalacije na trup

Foto: Aircraft Carrier Alliance
plovidbe, doplov je od osam do deset tisuća nautičkih milja.

Za nadzor zračnog prostora služi radar velikog dometa motrenja S1850M te radar srednjeg dometa Type 997 Artisan 3D. Otkrivanje i praćenje ciljeva na manjim udaljenostima prepusteno je elektrooptičkom sustavu Ultra Electronics Series 2500.

Bliska obrana broda od protubrodskih projektila dodijeljena je trima topničkim sustavima Phalanx CIWS. Visoka automatizacija broda omogućila je da posada broji samo 679 članova. Kako se tome treba pridodati i pripadnike letne skupine (letačko i tehničko osoblje), na nosačima je osiguran smještaj za 1600 osoba.

ZRAKOPLOVNA SKUPINA

Nosači zrakoplova specifični su ratni brodovi čija učinkovitost ne ovisi o ugrađenom oružju, nego o borbenim značajkama zrakoplova koje nose. Budući da oni nisu sastavni dio broda, lako se mogu promijeniti te se nosač može prilagođavati svakoj specifičnoj misiji.

Osnova zrakoplovne skupine nosača

klase Queen Elizabeth bit će višenamjenski palubni borbeni avioni F-35B. Iako je riječ o najsvremenijim borbenim avionima na svijetu,ugo se govorilo o mogućnosti da se ipak kupi F-35C i nosači prilagode za avione s klasičnim polijetanjem i slijetanjem. Međutim, u studenom 2015. konačno je objavljeno da će Velika Britanija kupiti 138 F-35B te da će prva 24 biti borbeno operativna s nosača 2023. godine.

Osim F-35B, nosači klase Queen Elizabeth neće nositi niti jedan drugi avion. Teoretski bi mogli primiti i V-22 Osprey, u prvom redu ako se razvije inačica letećeg radara.

Ostatak letne komponente činit će AgustaWestlandovi helikopteri Merlin AW101 i Wildcat AW159. Po potrebi će se, kao potpora djelovanju nad kopnom, moći ukrcati Boeingovi borbeni helikopteri AH-64 Apache i transportni helikopteri CH-47 Chinook.

AKTUALNI DATUMI

U suvremenom su ratovanju sustavi za otkrivanje ciljeva jednako važni kao i sustavi za njihovo uništavanje. Kako nosači klase Queen Elizabeth ne mogu nositi palubne leteće radare, rješenje je pronađeno u razvoju nove kombinacije radara i helikoptera. Nazvan je Crowsnest i kombinacija je radarskog sustava Thales Searchwater i helikoptera Merlin. Jane's je 18. siječnja ove godine objavio da je Lockheed Martin dobio ugovor od britanskog Ministarstva obrane za pokretanje proizvodnje Crowsnest sustava. Ulazak Crowsnesta u operativnu uporabu planiran je za 2020. godinu, onu u kojoj bi nosač "Queen Elizabeth" trebao ući u ograničenu operativnu uporabu, a drugi nosač, "Prince of Wales", biti službeno primljen u Kraljevsku ratnu mornaricu. Ispitivanja prvog nosača na moru mogla bi početi u idućih nekoliko mjeseci. ■

PODLISTAK

RATOVI TRIJU KRALJEVSTAVA (1639. – 1651.) IV. DIO

VOJNI SAVJETNICI NAGOVARALI SU KRALJA KARLA I. DA ŠTO PRIJE NAPADNE PARLAMENTARIŠTICU NEW MODEL ARMY, ALI PROTIVNICI SU IH PREDUHITRILI NAPADOM NA SAMO SREDIŠTE ROJALISTIČKIH SNAGA...

Iako su nakon nje zadržali stratešku inicijativu u Prvom engleskom građanskom ratu, Bitka kod Newburyja iz listopada 1644. (v. podlistak HV br. 521) pokazala je i određene nedostatke u osposobljenosti i organizaciji parlamentarištice vojske. Oliver Cromwell započeo je stoga tijekom zime vrlo opsežnu i temeljitu reformu vojske pa je osim lokalnih grofovijskih postrojbi ustrojena i New Model Army koju je činilo 7000 konjanika i 14 000 pješaka. Posebna je pozornost pritom bila posvećena razvoju teškog konjaništva, koje je činilo veći dio cijelokupnog konjaništva, a čije je opremanje i uvježbavanje nadzirao sam Cromwell. New Model Army bila je profesionalna, stajaća vojska Parlamenta, vrlo dobro organizirana i uvježbana, dok su grofovijske snage bile slabije pa su i korištene samo za sekundarne zadaće, a u bitkama su trebale sudjelovati na pomoćnim smjerovima djelovanja.

DEBLOKADA TAUNTONA?

Dok se New Model Army još ustrojava, rojalističke snage započele su nove napadne akcije početkom 1645., opsa-

OXFORD -

Oxfordshire History/oxfordshirelocalhistorymodelox.ac.uk

Djelo nizozemskog baroknog slikara Jana Wycka (1652. - 1702.), koji se još kao dječak preselio u Englesku i postao poznat po djelima s vojničkom tematikom, prikazuje parlamentarištiku opsadu Oxforda

Wikimedia Commons

Oliver Cromwell postao je neiscrpan motiv za slikare koji su prikazivali engleske građanske ratove. Ovako ga je nakon Bitke kod Nasebyja zamišljaо Charles Landseer (1799. - 1879.).

dom strateški važnih utvrda: Taunton (na jugozapadu Engleske) i Scarborough Castle, smještene na sjeveroistoku zemlje. Vojni savjetnici nagovarali su kralja Karla I. da napadne New Model Army prije nego se uspije potpuno ustrojiti i konsolidirati, za što se zalagao u prvom redu Rupert od Rajne. Zapovjedništvo parlamentarištice vojske odustalo je u međuvremenu od namjere deblokade utvrde Taunton i odlučilo je napasti samo središte rojalističkih snaga – Oxford, koji je bio sjedište Karla I. i svojevrsan

glavni grad rojalista. Obje su vojske došle u kontakt sjeverno od Nasebyja, mjesta 90 kilometara sjeverno od Oxforda. Ondje je 14. lipnja 1645. došlo do bitke koja se smatra jednom od najkrvavijih u engleskim građanskim ratovima.

SPREMNOST NA VELEIZDAJU

Obje su strane postavile standardne borbene postroje tog vremena – pješaštvo u sredini raspoređeno po tzv. tercijama (formacije sastava otprilike 3000 vojnika i časnika iz kojih su poslije nastale brigade – op. a.), koje

Marinko OGOREC

POČETAK KRAJA

su činili mušketiri, štićeni pikenirima koji su se nalazili ispred njih. Na bokovima je bilo raspoređeno konjaništvo. Rojalističko pješaštvo napalo je prvo, dok je princ Rupert držao svoje konjaništvo na desnom krilu, čekajući povoljan trenutak da istodobno s rojalističkim pješaštvom napadne protivnika. Uočivši pravi trenutak, Rupert je konjaništvo napao lijevo krilo parlamentarista i postigao značajne uspjehe. Međutim, na desnom je krilu parlamentarista konjaništvo pod zapovedništvom Olivera Cromwella razbilo rojalističko konjaništvo i svom snagom udarilo na bok rojalističkog pješaštva, izdvajivši tek manje snage za progon razbijenih rojalista. Cromwell je dijelom snaga napao kraljevu konjaničku gardu i prisilio je

na povlačenje, čime je bitka bila praktički riješena. Rojalističko pješaštvo potpuno je uništeno, kao i velik dio njegova konjaništva. Zaplijenjeno je i cijelokupno rojalističko topništvo, a odnos gubitaka obju strana bio je iznimno velik. Na strani rojalista poginulo je oko 1000 časnika i vojnika, a više od 5000 je zarobljeno, dok su parlamentaristi izgubili oko 400 vojnika i časnika. Prema svim tadašnjim, ali i današnjim analizama, kraljevi su protivnici pobijedili zahvaljujući prije svega izvanrednom i odlučnom Cromwelllovu zapovijedanju. Tijekom bitke zaplijenjeni su dokumenti koji su ozbiljno kompromitirali kralja Karla I., upućujući na njegovu spremnost na djela koja su se mogla smatrati i veleizdajom, samo kako bi se zadržao na vlasti.

DOMINO-EFEKT

Već idućeg mjeseca došlo je do Bitke kod Langporta, mjesta južno od Bristol-a, koju su rojalisti izgubili, što je rezultiralo snažnim urušavanjem njihova borbenog morala i masovnim dezertiranjima. Krajem kolovoza te godine parlamentarističke snage započele su opsadu Bristol-a koji je branio princ Rupert s razmijerno slabim i potpuno demoraliziranim snagama. Shvativši bezizlaznost situacije, predao je 10. rujna Bristol parlamentarističkom zapovjedniku Sir Thomasu Fairfaxu. Bijesan zbog gubitka važnog lučkog grada, kralj Karlo I. smijenio je princa Ruperta sa svih dužnosti i zapovjedio svojem najboljem vojniku da napusti Englesku. Od važnijih je luka u rukama rojalista ostao samo Chester koji im je mogao poslužiti za vezu s Irskom. Međutim, sredinom rujna te godine i on je došao pod opsadu parlamentarističkih snaga. U međuvremenu je uslijedio niz poraza rojalističkih snaga u bitkama kod Rowton Heatha (24. rujna 1645.), Torringtona (16. veljače 1646.) i Stow-on-the-Wolda (21. ožujka 1646.), koji su konačno doveli do parlamentarističke opsade Karlove prijestolnice Oxford-a. U lipnju te godine pao je i Oxford, ali se Karlo I. na vrijeme povukao iz grada. Nakon pada Oxforda sve su se rojalističke utvrde počele predavati jedna za drugom, a kralj se naposljetku u travnju 1646. predao škotskim parlamentaristima. Predajom utvrde Raglan Castle 19. kolovoza 1646. u ruke parlamentarista prestala su borbenia djelovanja i završio je Prvi engleski građanski rat. ■

Wikimedia Commons

Sir Thomas Fairfax, jedan od najistaknutijih parlamentarističkih vojskovoda, na portretu nepoznatog autora izloženom u Nacionalnoj galeriji portreta u Londonu

Newman University

Jedan od prikaza princa Ruperta na pamfletu koji ga opisuje kao okrutnog palitelja Birminghama. Nakon predaje Bristol-a, kralj Karlo I. potjerao je svojeg zaslužnog vojskovodu iz zemlje

U Kraljevini Nizozemskoj, u Haagu, djeluju dva za Hrvatsku bitna suda: Međunarodni sud pravde – najviše tijelo UN-a koje je nadležno za rješavanje sporova između država (dakle, stranke u postupku su države te se utvrđuje odgovornost države) i Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) – *ad hoc* sud oformljen kako bi se procesuirali pojedinci odgovorni za kršenje međunarodnog humanitarnog i ratnog prava (ratne zločine) tijekom rata na području bivše Jugoslavije (dakle, stranke u postupku su tužitelj suda s jedne strane

Tužiteljstva, cilj bio etničko čišćenje Srba s okupiranih teritorija RH. Prvostupanjskom presudom 15. travnja 2011. MKSJ je oslobođio generala Ivana Čermaka, a generale Antu Gotovinu i Mladenu Markaču osudio je na kazne zatvora od 24 i 18 godina. No, nakon uloženih žalbi, drugostupanjskom presudom MKSJ-a 16. studenog 2012. odbačena je optužnica da je Oluja bila udruženi zločinački pothvat s ciljem etničkog čišćenja, a generali Ante Gotovina i Mladen Markač oslobođeni su svih optužnica i odmah pušteni na slobodu. Tom je presudom

Prlića, Brune Stojića, Slobodana Praljka, Milivoja Petkovića, Valentina Čorića i Berislava Pušića podignula tužiteljica Carla del Ponte 2. ožujka 2004. u Haagu (Nizozemska), konačna presuda još nije donesena (!), a optužnicom je obuhvaćeno etničko čišćenje bosanskih Muslimana. Jednako kao i prilikom suđenja generalima Gotovini i Markaču, prvostupanjskom presudom 29. svibnja 2013. spomenuta šestorica Hrvata osuđena su na dugotrajne zatvorske kazne, a Hrvatska je optužena za "udruženi zločinački pothvat" prema BiH.

kada se zna da je HZHB osnovana u okviru BiH u trenucima nemogućnosti tadašnje bosansko-hercegovačke vlasti da zaštiti Hrvate i Muslimane od srpske agresije, te da je potom Hrvatska Republika Herceg Bosna (HRHB) proglašena u skladu s ponudom međunarodne zajednice o unutarnjem preustroju BiH (*Vance-Owenov plan*). Također, apsurdno je da su oni koji su obranili BiH od velikosrpske agresije osuđeni na dugotrajne zatvorske kazne, a ideolog, sudionik i glasnogovornik te agresije (kao i agresije na RH) oslobođen je krivnje.

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

NEKE ČINJENICE I HRVATSKE

te pojedinci okrivljenici s druge strane, a utvrđuje se individualna odgovornost tih pojedinaca u konkretnom događaju). Tužiteljstvo MKSJ-a je na početku 2000-ih podiglo dvije optužnice od osobitog interesa za Hrvatsku. Lako je riječ o optužnicama protiv pojedinaca, optužnicama su posredno obuhvaćeni i najviši politički i vojni dužnosnici Republike Hrvatske za sudjelovanje u "udruženom zločinačkom pothvatu" tijekom rata 1990-ih.

Prema prvoj optužnici haškog Tužiteljstva generali Ante Gotovina, Ivan Čermak i Mladen Markač optuženi su za zločine koje su u vojno-redarstvenoj operaciji Oluja počinili neki pripadnici hrvatskih snaga, a kojoj je, prema optužbi

MKSJ-a konačno potvrđeno da je Oluja bila legitimna operacija, da Hrvatska nije stvorena na zločinu, te je svih optužbi oslobođeno i najviše vojno i političko vođstvo Hrvatske u Domovinskom ratu. Spomenuto presudu i puštanje na slobodu nevino osumnjičenih (i dulje vrijeme nevino pritvoreni) hrvatskih generala hrvatski narod proslavio je na trgovima i ulicama diljem Hrvatske i inozemstva, a nakon povratka iz Haaga u Zagrebu im je istog dana priređen veličanstven doček. Razdragano mnoštvo s tisućama hrvatskih zastava na središnjem trgu glavnog grada Hrvatske civilizirano je slavilo pobjedu činjenica. Prema drugoj optužnici Tužiteljstva, koju je protiv Jadranka

U očekivanju 20. ožujka 2017. i početka zadnje žalbene rasprave na spomenuto presudu prije došenja drugostupanjske presude (najavljene krajem 2017.), nemoguće je ne sjetiti se oslobađajuće presude MKSJ-a četničkom vojvodiji Vojislavu Šešelju. Kad se usporedi s prvostupanjskom presudom MKSJ-a šestorici Hrvata, oslobađanje Šešelja postaje lakrdija i otkriva dvostrukre kriterije Suda. Naime, neobjasnjava je i protučinjenična teza da je *Republika Srpska Krajina* u Hrvatskoj, koja je osnovana radi pripajanja dijela hrvatskog teritorija Srbiji, legitiman politički projekt, a da je stvaranje Hrvatske zajednice Herceg Bosne (HZHB) u granicama BiH zločin,

Legitimno je govoriti o *Velikoj Srbiji* kao političkom cilju, kako se objašnjava u presudi, no nije legitimno njezine granice nametati silom, a zločin je kad se pritom ubijaju i protjeruju ljudi. Oslobađajuća presuda Šešelju ignorira dokaze o tome, dok su istodobno spomenuta šestorica Hrvata osuđena na dugotrajne zatvorske kazne i zbog provedbe navodnog Tuđmanova pokušaja stvaranja *Velike Hrvatske*, koju Tuđman nikada nije spomenuo kao cilj svoje politike. Naprotiv, isticao je "kako kompleks da su hrvatske granice na Drini hrvatska politika u realnosti nema"! Cjelovito prikazani transkripti iz Ureda predsjednika Tuđmana pokazuju da je on često govorio kao

povjesničar, ali da je kao državnik prema BiH vodio jasnu politiku: nema promjene granica BiH, no konstitutivan hrvatski narod na tom području mora biti i ravno-pravan te opstati tamo gdje je demografski zastupljeniji, a to je otprilike područje nekadašnje Banovine Hrvatske. Pritom je hrvatsku politiku prilagođavao politici međunarodne zajednice, tako da se može reći da je tadašnje hrvatsko vođstvo djelovalo u okvirima koje je nametnula međunarodna zajednica, što potvrđuje činjenica da su Hrvatska i Hrvati u BiH pristali na sve mirovne prijedloge o unutarnjoj podjeli BiH.

Dijelovi Hrvatske vojske nisu angažirani u BiH radi promjene granica i pripajanja dijela teritorija

o dijelovima pojedinih brigada, nisu bile dovoljne ni za kvalitetnu obranu, a kamoli za agresiju na drugu državu, za što su potrebne cijelovite brigade i znatno veće snage. Primjerice, kao snage koje je za napad na Hrvatsku u jesen 1991. angažirala Srbija, u suradnji s vodstvom JNA, a pod krinkom djevljanja ostatka Predsjedništva SFRJ. Tako se sredinom studenog 1991. samo u istočnoj Slavoniji nalazilo 37.613 vojnika JNA, 676 tenkova, 505 oklopnih transporter, 428 oruđa artiljerije za podršku, 158 oruđa protuoklopne artiljerije i 380 oruđa protuavionske artiljerije, te još 9582 pripadnika TO Srbije. Među njima su bili i dobrovoljci koje je Vojislav Šešelj organizirao i obi-

biteljima svih nevinih i civilnih žrtava koje su stradale u ratu u RH i BiH, odnosno u bošnjačko (mu-slimansko) - hrvatskom sukobu, pa tako i svima kojima su neki pripadnici hrvatskih snaga nani-jeli bol. Svaki zločin treba osuditi, no istina je da su zločini koje su počinili neki pripadnici hrvatskih postrojbi u Ahmićima i Stupnom Dolu, te zatvaranje i protjerivanje Bošnjaka na pojedinim područjima BiH pod nadzorom hrvatskih snaga, privukli veliku pozornost politike, medija i međunarodnog Tribunala u Haagu, kao i pojedinih "nevladinih udrug", aktivista i u javnosti poznatih odvjetnika, za razliku od zločina nad Hrvatima. Činjenica jest da zahvaljujući

okočnim naseljima (Polje Šćitovo, Ostružnica...), i drugim naseljima (Slobodan Praljak, Zločini koje su počinili neki pripadnici A BiH (mu-slimanske postrojbe) nad Hrvatima u BiH 1991.-1995., Zagreb, prosinac 2006.). Medijska izolacija, odnosno zataščavanje informacija o stradanju Hrvata u BiH te izostanak cjelebitog, znanstvenog prikaza događaja u BiH u ratnim 1990-im, razlozi su negativne percepцијe uloge Hrvata i Hrvatske u BiH u dijelu hrvatske i svjetske javnosti. Tako se nakon donošenja pravstupanske presude šestorici Hrvata, u medijima mogla čuti ili pročitati teza da hrvatska javnost nije upoznata sa zločinima koje su pripadnici hrvatskih snaga počinili u

O ULOZI HRVATA U OBRANI BIH

Hrvatskoj, kao srpske snage u RH, nego radi obrane hrvatskih područja i autonomne jedinice unutar BiH, prvo od agresije srpskih snaga na BiH, a potom od napada brojčano nadmoćnijih snaga Armije BiH, čiji je cilj bio izlazak na more te eliminacija Hrvata iz središnje Bosne i područja uz Neretvu. Poznato je da je zapovjednik Armije BiH Sefer Halilović već krajem prosinca 1992. u Sarajevu, u sjedištu Prvog korpusa u Ulici Danijela Ozme, na sastanku zapovjednika Armije BiH održao govor, na kraju kojega je uzviknuo: "Naš barjak će se viti u Pločama!" (Slavko Zelić, "HVO u obrani Sarajeva 1992.-1993.", Zagreb-Mostar, 47.) I laicima je jasno da dragovoljci i snage iz HV-a u BiH, a riječ je tek

lazio te pritom poticao na nasilno stvaranje *Velike Srbije*. S obzirom na činjenice, umjesto optužbi da je Hrvatska izvršila agresiju na BiH, pravo je pitanje što bi bilo s dijelom Hrvatske, ali i Bosne i Hercegovine, da Hrvatska nije reagirala na rat u BiH, te da hrvatske snage sastavljene velikim dijelom od dragovoljaca podrijetlom s tog područja nisu bile u BiH i znatno utjecale na zaustavljanje srpske agresije? Odgovor na to pitanje ne smiju zanemariti ni povjesničari ni političari, ne bi ga smjela zanemariti niti jedna sudska presuda koja govorи o ulozi Republike Hrvatske i Hrvata u događajima u Bosni i Hercegovini tijekom 1990-ih! Prije svega, treba izraziti sučut

posebice svjetska javnost, malo zna o zločinima nekih pripadnika Armije BiH nad Hrvatima u Grabovici (općina Mostar), istočnom dijelu Mostara, Trusini i drugim naseljima u općini Konjic, Dolnjima (općina Jablanica), Gornjem Vakufu, Bugojnu i okolnim naseljima (Gračanica, Vučipolje...), Dusini, Šušnju i drugim naseljima u općini Zenica, Zavidovićima, Kiseljaku (Žepče), Kiseljaku kraj Sarajeva, Varešu, Kaknju i okolicu, Vitezu i okolnim naseljima (Križančevi Selo, Buhine kuće, Brdo – Zabilje, Bobaši...), Busovači i okolicu, Novom Travniku i okolnim naseljima (Rastovci, Zenepići...), Travniku i okolnim naseljima (Maljine, Čukle, Dolac...), Uzdolu i Hudutskom (općina Prozor), Gračanici, Fojnici i

BiH, što nije točno, jer se upravo u medijima u Hrvatskoj o tome mnogo govorilo. Nasuprot takvoj tezi jest činjenica da hrvatska javnost ne zna mnogo o gore spomenutim zločinima nad Hrvatima u BiH, čemu u prilog najbolje govori slučaj Ahmića i Trustine, dva zločina koja su se dogodila istog dana (16. travnja 1993.): u Ahmićima su neki pripadnici hrvatskih snaga ubili civile Bošnjake i vojnike Armije BiH, a u Trusini su neki pripadnici Armije BiH ubili civile Hrvate i pripadnike HVO-u. Za razliku od zločina u Ahmićima koji je spomenut u brojnim prilozima u hrvatskim i svjetskim medijima, zločin u Trusini u medijima u Hrvatskoj i svijetu gotovo se i ne spominje. ■

Za legiju generala Jana Henryka Dąbrowskog skladana je 1797. godine *Mazurek Dąbrowskiego*, koja će poslije postati poljska himna

Luksemburg je također predsjedao Vijećem Europske unije

FILATELIJA

Prikazom zastava svih članica Europske unije, Malta je na prigodnom bloku obilježila predsjedanje Vijećem Europske unije u prvom dijelu 2017. godine

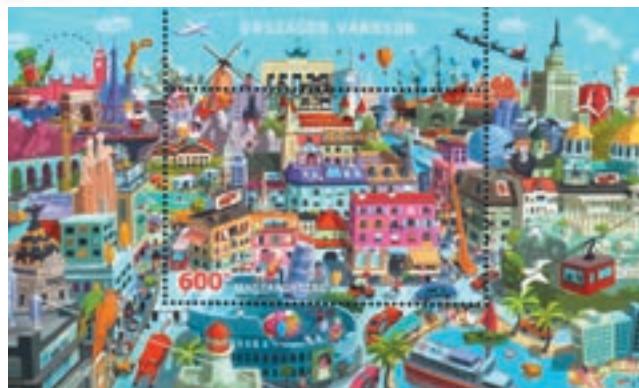
MARKE VOJNIČKE KORAČNICE

Bugarska marka "100 godina vojne koračnice: Velik je naš vojnik" izdana 2016. godine skrenula je pozornost na vrijeme i povod nastanak ratnih pjesama iz kojih su poslije nastale vojne koračnice te vojne ili nacionalne himne. Pod vojnim koračnicama podrazumijevaju se skladbe koje naglašenim ritmom usklađuju koračanje vojnika. Uz vojničke, koračnice mogu biti i trijumfalne, svadbene, obredne i pogrebne, a najčešće ih izvode puhački orkestri

Ivo AŠČIĆ

Spomenuta bugarska pjesma, koja je postala iznimno popularna, proglašena je 1997. godine himnom bugarske vojske. Tekst je 1916. napisao poručnik Konstantin Georgijev, a uglazbio ju je vojnik Mihail Šekerđžijev, obojica iz 23. pješačke pukovnije. Sastoje od četiri kratke strofe i opisuje ratni put autorove postrojbe. Koliko se toj pjesmi daje važnosti, govori podatak da je u Bugarskoj pokrenuta inicijativa za izgradnju spomenika himni, koji će, kako kažu, biti drugi u svijetu, nakon spomenika *Marseljezi* (franc. *La Marseillaise*) u Marseilleu, očito ne znajući za spomenik hrvatskoj himni *Lijepa naša domovino* u Zelenjaku u Hrvatskom zagorju. Neznatno starija bugarska ratna pjesma *Mila Rodino*, nastala tijekom Bugarsko-turskog rata 1885., postala je bugarska nacionalna himna.

Francuska himna *Marseljeza* nastala je tijekom rata 1792. kao koračnica francuske Rajnske vojske. Riječi, a vjerojatno i skladbu, napisao je u Strasbourgu francuski časnik Claude-Joseph Rouget de Lisle tijekom rata protiv prusko-austrijske koalicije. Dragovoljci iz Marseillea prenijeli su je u Pariz, a nekoliko godina potom proglašena je francuskom nacionalnom himnom. *Marseljeza* je zbog svojeg revolucionarnog i domoljubnog naboja s vremenom postala popu-

Znamenite građevine zemalja Europske unije prikazane su na mađarskom bloku. Hrvatsku u tom reprezentativnom izdanju predstavljaju Kamenita vrata u Zagrebu

larna i izvan granica Francuske, posebno kod onih naroda koji su težili ostvarenju nacionalne i državne samosvojnosti.

VJEĆE EUROPSKE UNIJE

Malta je ovogodišnje predsjedanje (od siječnja do lipnja) Vijećem Europske unije (engl. *Council of the European Union*), obilježila na prigodnom poštanskom bloku izdanom u ograničenoj i numeriranoj nakladi od 20 tisuća primjeraka. Osim službenog logotipa malteškog predsjedanja Vijećem EU-a koji prikazuje stilizirani malteški križ, na bloku su prikazane i zastave svih članica Europske unije. Uz Maltu kao zemlju predsjedateljicu, u

Vijeću Predsjedništva trenutačno se nalaze Slovačka i Nizozemska. Predsjedanje Vijećem Europske unije mijenja se dvaput godišnje prema unaprijed utvrđenom redoslijedu rotiranja zemalja članica. Tako će, primjerice, Hrvatska predsjediti od siječnja do lipnja 2020. godine.

Da je predsjedanje Vijećem Europske unije čast i obveza, svjedoče i marke europskih zemalja koje su bile na njegovu čelu: Italija 2003. i 2014., Slovenija 2008., Poljska i Mađarska 2011., Cipar i Andora 2012., Slovačka 2016. godine. Te će marke u skoroj budućnosti biti i važni izvori informacija za učenje o povijesti Europske unije. ■

Domoljubna pjesma nastala tijekom Prvog svjetskog rata postala je službena himna bugarske vojske

Francuski časnik, pjesnik i skladatelj Claude-Joseph Rouget de Lisle autor je teksta i glazbe za ratnu pjesmu koja će pod nazivom *Marseljeza* postati službena francuska himna

VOJNI VREMENI.PLOV

Pripremila Petra Kostanjšak

JOSIP JOVIĆ – PRVA ŽRTVA DOMOVINSKOG RATA

Akcija na Plitvicama 31. ožujka 1991. bila je odgovor hrvatske policije na zauzimanje Nacionalnog parka Plitvice i blokiranje državne ceste D1 koja je spajala sjever i jug zemlje. Snage Ministarstva unutarnjih poslova krenule su tog dana u ranim jutarnjim satima glavnom prometnicom prema hotelu Jezero gdje su njihova vozila iz zasjede napali pobunjeni Srbi. Pritom je poginuo 22-godišnji Josip Jović, pripadnik Jedinice za posebne namjene MUP-a RH Rakitje, a devet je policajaca ranjeno. Josip Jović je prva žrtva Domovinskog rata. Sukob je trajao nekoliko sati, a pobunjenici su bili prisiljeni na povlačenje.

PRIJE 26 GODINA

31. OŽUJKA
1991.

PRIJE 8 GODINA

1. TRAVNJA
2009.

HRVATSKA – PUNOPRAVNA ČLANICA NATO-A

Na samitu NATO-a u Bukureštu u travnju 2008. RH dobiva pozivnicu za članstvo u NATO-u. Usljedila je ratifikacija hrvatskog Pristupnog protokola u nacionalnim parlamentima zemalja članica te polaganje svih nacionalnih ratifikacijskih instrumenata pri depozitariu Sjevernoatlantskog ugovora, Državnom tajništvu SAD-a. 1. travnja 2009. Hrvatska je polaganjem svojeg ratifikacijskog dokumenta postala članicom NATO-a i prvi put kao punopravna članica sudjeluje na samitu Saveza održanom 3. i 4. travnja 2009. u Strasbourg u Kehlu.

PRVA ASDA U SPLITU

Jadranska vojna i zrakoplovna izložba i konferencija ASDA od 2011. godine, kad je prvi put organizirana u Splitu, postala je tradicionalna manifestacija u kalendaru međunarodnih vojnih izložbi u svijetu. Održava se svake dvije godine pa se tako na izložbi 2015. okupilo 119 stranih i domaćih tvrtki iz dvadesetak zemalja jugoistočne i zapadne Europe, Azije, sjeverne Afrike i Bliskog istoka. Dvije godine prije sudjelovalo je 106 izlagača iz 19 zemalja, iz čega je vidljivo da njezina važnost i posjećenost s godinama sve više raste.

PRIJE 6 GODINA

29. - 31. OŽUJKA
2011.

PRIJE 3 GODINE

11. TRAVNJA
2014.

MODERNIZACIJA SUSTAVA MILES

Oružane snage Republike Hrvatske koriste se simulacijskim sustavom MILES od 2004. godine. Deset godina od uvođenja u uporabu, a zahvaljujući američkoj donaciji vrijednoj oko 3,6 milijuna dolara, od 11. travnja 2014. MILES je prezentacijom novih komponenti i službeno dosegnuo višu razinu. Implementacija novih komponenti sustava i obuka u uporabi i održavanju počela je 24. ožujka iste godine, a modernizirana oprema omogućila je realniju i izazovniju obuku.

6. TRAVNJA 1917.

SAD objavio rat Njemačkoj i time ušao u Prvi svjetski rat.

4. TRAVNJA 1949.

Osnovan Sjevernoatlantski savez potpisivanjem Washingtonskog ugovora.

1. TRAVNJA 1979.

Iran se proglašio islamskom republikom, teokracijom pod vodstvom ajatolahomeini.

VOJNA ODLIKOVANJA

Medalja časti ima inačice ordenског znaka za svaku granu američке vojske. Razlikuje se inačica za kopnenu vojsku (lijevo), ratnu mornaricu i marine (u sredini) te ratno zrakoplovstvo (desno). Strogo se vodi računa o inačici odlikovanja koja se dodjeljuje pojedincu (npr. pilot mornaričkog zrakoplovstva za svoje će uspjehe i hrabrost iskazane u zračnim bitkama dobiti Medalju časti za ratnu mornaricu).

<http://f38127902844d2d310ca-1df1a-87cae2ea2c629203abf3b29fb44.r8.cf2.rackcdn.com/3667E924-6C5B-49DF-81A0-1C283F467377.jpg>

Medalja časti (*Medal of Honor*) najviše je američko odlikovanje. Ustanovljena je 1861. (za mornaricu), 1862. (za kopnenu vojsku), 1960. (za zrakoplovstvo), a svaka od inačica ima različito dizajniran ordenski znak. Dodjeljuje se za iznimno junaštvo koje uključuje i svjesno ugrožavanje vlastitog života...

Medalja časti, uz II. stupanj (*Commander*) Legije za zasluge (*Legion of Merit*), koji se dodjeljuje isključivo stranim generalima na dužnosti načelnika glavnog stožera i ogrlicom. Sva ostala odlikovanja s i medalje) nose se na vrpci. Sjedinjene Države još su izrazitije ustanovile sustav odlikovanja po granama oružanih snaga pa praktički svaka ima vlastiti sustav dodjeljivanja i hijerarhiju. Npr., Križ za izvanrednu službu (*Distinguished Service Cross*) dodjeljuje se za osobitu hrabrost (ali ne tako istaknutu i samopožrtvovnu da bi zaslužila Medalju časti) pripadnicima kopnene vojske, dok se za približno jednaku razinu zasluga pripadnicima ratnog zrakoplovstva dodjeljuje Zrakoplovni križ (*Air Force Cross*), pripadnicima ratne mornarice i mornaričko-desantnih postrojbi Mornarički križ (*Navy Cross*), a pripadnicima Obalne straže Križ Obalne straže (*Coast Guard Cross*). Postoji, međutim, i niz odlikovanja koja se dodjeljuju

Ordenski znak francuskog kolonijalnog Ordena crne zvijezde. Dodjeljivan je francuskim i stranim državljanima za osobite zasluge u jačanju francuskog utjecaja u francuskim kolonijama u Africi, posebno na zapadnom dijelu tog kontinenta. Imao je pet stupnjeva i bio koncipiran slično kao i Legija časti. Zamijenio ga je 1963. godine Nacionalni orden za zasluge, ali njegovi nositelji i danas ga imaju pravo isticati tako da još uvijek ima svoje mjesto u hijerarhiji francuskih odlikovanja.

<http://www.leonsmilitaria.com/res/Global/px/prd/L/005758Lc.jpg>

ODLIKOVANJA

bez obzira na pripadnost grani oružanih snaga, za zasluge koje ističu zajedničke vrijednosti, jedinstvene za uzornu vojnu službu. U poznatija spada Purpurno srce (Purple Heart), koje je naziv dobio po sročikom obliku ordenског znaka i ljubiteljicom obliku podlozi s likom Georgea Washingtona. Dodjeljuje se za ranjavanje u borbi ili obitelji vojne osobe poginule u borbenim djelovanjima. Osim što je najstarije američko odlikovanje (George Washington ustanovio ga je 1782. godine), njegovi nositelji uživaju velik društveni ugled, stoga se prilikom provjere uvjeta za dodjelu svakom kandidatu posvećuje posebna pozornost. Upravo zbog tolikog nacionalnog poštovanja prema Purpurnom srcu, pojedini proizvođači naoružanja povezali su njegovu dodjelu s limitiranim serijama svojih modela.

Francuski sustav odlikovanja dijeli se u tri osnovne kategorije. Nacionalna odlikovanja podjednako se dodjeljuju za vojne i civilne zasluge. Među njima je i Orden legije časti, najviše francusko odlikovanje. Slijede odlikovanja za civilne zasluge i odlikovanja za vojne zasluge. Osim odlikovanja koja dodjeljuje predsjednik Republike, postoje i resorna odlikovanja koja mogu dodjeljivati ministri za izvanredne zasluge u tim resorima (kao što su npr. Orden za socijalne zasluge, Orden za turističke zasluge, Orden za sportske zasluge i sl.). Francuska je kao nekadašnja kolonijalna sila ustanovila i niz kolonijalnih odlikovanja (npr. Saharski orden za zasluge, Orden crne zvijezde, Orden anamskog zmaja i sl.). Većina kolonijalnih odlikovanja više se ne dodjeljuje, ali već

Marinko OGOREC

Francuska Medalja za bijeg (*Médaille des Éadés*) okrugla je oblika i izrađena od bronce. Njezini su nositelji uživali primjeren društveni ugled i poštovanje http://images.delcampe.com/img_larage/auction/000/068/380/287_001.jpg

Orden za zasluge Savezne Republike Njemačke (na slici je odlikovanje VI. stupnja na ogrlici *Großes Verdienstkreuz*), u prvom je redu civilno, ali kao najviše njemačko odlikovanje danas se dodjeljuje i za vojne zasluge http://www.finnmedals.net/WebRoot/Kaupat/Shops/Finnmedals/51B2/512B/BD49/3CBA/1F4D/0A28/1005/F911/IMG_1373.JPG

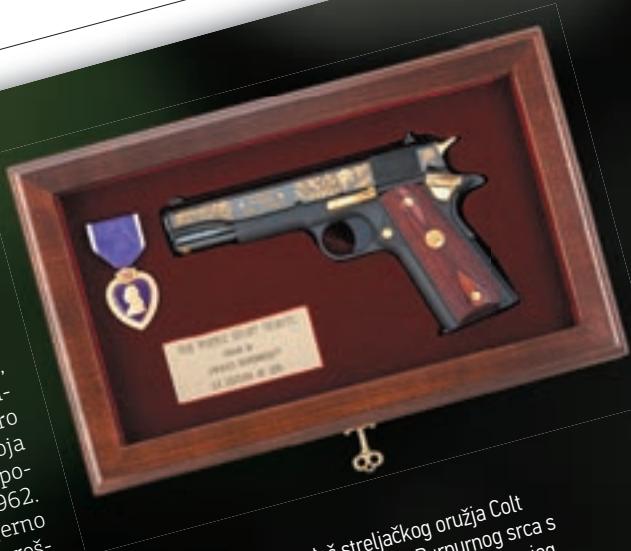

Purpurno srce ima prepoznatljiv dizajn <http://images.huffingtonpost.com/2016-08-03-1470236780-1517615-PurpleHeartDoD.JPG>

I DRUŠTVENI UGLED

dodijeljena priznaju se u sustavu francuskih odlikovanja i kao takva imaju svoje mjesto u hijerarhiji. Francuska je u svoj sustav odlikovanja uključila i velik broj spomen-medalja, tako da je sama hijerarhija iznimno složena, a dodatno je usložnjava razmjerno velik broj stupnjeva. Naime, većina visokih francuskih odlikovanja ima nekoliko stupnjeva, od kojih svaki ima različito mjesto u hijerarhiji. Francuska je 1926. godine ustanovila i specifično vojno odlikovanje neobičnog naziva – Medalja za bijeg (*Médaille des Éadés*). Nije dodjeljivano za bijeg s bojnog polja kako bi naziv mogao insinuirati (jer se u svakoj zemlji i svakoj civilizaciji bijeg s bojnog polja smatra krajnje nečasnim činom), nego ratnim zarobljenicima

koji su uspješno pobegli iz zatočeništva i ponovno se priključili francuskim snagama ili su poginuli u pokušaju bijega. Savezna Republika Njemačka počela je tijekom šezdesetih godina postupno ustanovljavati novi sustav odlikovanja, u prvom redu za civilne zasluge. Najviše takvo odlikovanje bio je Orden za zasluge, koji je poslije prerastao u Orden za zasluge Savezne Republike Njemačke. Uskoro je ustanovljena Medalja za zasluge koja je prvi put dodijeljena za izvanrednu žrtvovnost tijekom velikih poplava 1962. godine. Njemačka danas ima razmjerno malen broj odlikovanja, ali je krajem prošlog stoljeća započeo opsežan program revalorizacije odlikovanja iz razdoblja prije i tijekom Drugog svjetskog rata, prije kojima je revalorizacija željeznog križa jedna od važnijih. ■

Američki proizvođač streljačkog oružja Colt ukomponirao je dodjeljivanje Purpurnog srca s limitiranim serijom luksuznog modela svojeg pištolja Colt M11A1 koji je dugo, u standardnoj borbenoj inačici bez ikakvih ukrasa, bio službeni pištolj američke vojske. Nepotrebno je naglašavati kako je i luksuzni model uporabljiv! http://www.americaremembers.com/wp-content/uploads/2013/09/purpleh_case.jpg

MULTIMEDIJA

Novi iOS 11 izostavlja tisuće aplikacija?

Appleova nova inačica mobilnog operativnog sustava mogla bi prouzročiti goleme promjene developerima aplikacija koje rade na mobilnoj platformi iOS. Naime, idućih mjeseci planira se novo izdanje: Cupertino će predstaviti iOS 11 koji će imati podršku isključivo za 64-bitne aplikacije. Već sad mnoge su aplikacije označene unutar App Storea uz poruku kako neće raditi na budućim inačicama iOS mobilnog operativnog sustava. Zna se da će se Apple fokusirati isključivo na 64-bitne procesore, dakle iPhone 5S i svi stariji modeli izlaze iz igre kad je u pitanju nadogradnja na iOS 11, ali to će sasvim sigurno biti manji problem. Puno je veći vezan uz brojne developerе i njihove aplikacije koje bi s izlaskom iOS 11

iOS 11

mogle postati neuporabljive. Tvrta Sensor Tower potrudila se izvući čak i konkretnе brojeve. Ako se može vjerovati njezinu izješću, čak 187 tisuća 32-bitnih aplikacija moglo bi nestati iz App Storea u trenutku kad iOS 11 ugleda svjetlo dana. Uvijek postoji i alternativno rješenje: ako svoj iPhone ili iPad ne možete zamisliti bez neke od 32-bitnih aplikacija, onda uređaj nećete nadograditi

ti na najnoviju stabilnu inačicu Appleova mobilnog operativnog sustava. To bi vam možda moglo barem kratko pomoći da i dalje zadržite top aplikaciju ili više njih, ali vojska developera koji u velikoj mjeri žive od svojih aplikacija mogla bi iOS 11 doživjeti kao personalifikaciju najveće noćne more. Rješenje je proizvodnja nove, 64-bitne inačice određene aplikacije.

Nova funkcija WhatsAppa za poslovnake

Prije negoli ga je Facebook kupio za 19 milijardi dolara, WhatsApp je jedno vrijeme imao mogućnost preplate koja je iznosila 0,99 dolara godišnje. No, brzo su odustali od toga jer je konkurenčija imala slične, ako ne i bolje mo-

gućnosti, i to bez ikakve naknade. Mnogi su se stoga s pravom pitali kako će Facebook vratiti uložene milijarde, bez obzira na to što je WhatsApp puno popularniji od Messenger-a, Facebookova servisa za razmjenu poruka.

Izgleda da su vrlo blizu toga da konačno počnu zarađivati novce, i to izravno na porukama. Pojedinačni korisnici neće plaćati absolutno ništa, ali će kompanije koje će koristiti napredne opcije WhatsApp Business plaćati svojevrsnu preplatu.

Sigurnost Nintendo Switcha

Nintendo Switch oduševio je mnoge zaljubljenike u konzole koje su dominirale tržistem prije nekoliko godina. Iako je broj prodanih impozantan, priča o najnovijoj generaciji igrača konzole ima i drugu stranu. Prvo su se pojavile informacije kako ima priličnih problema ako se koristi u blizini drugih bežičnih uređaja, što je potvrdila i sama kompanija. Sad je u javnost procurila i informacija kako je konzola isporučena s potencijalno opasnim sigurnosnim propustom

vezanim uz osjetljivost WebKita. Iako će Nintendo Switch rijetko koristiti za pregledavanje internetskih stranica, pomalo je neobično da se nije vodilo računa o apsolutnoj sigurnosti, pogotovo ako se zna da je spomenuti propust poznat mjesecima. Još se prošle godine upozoravalo na Trident Exploit, bug u WebKitu koji je pogodao Appleove pametne telefone i tablete. Spomenuti je bug omogućavao krađu podataka s iPhone i iPad uređaja jer su hakeri mogli doći do povje-

sti pregledavanja web-stranica, tekstnih poruka, kontakata, informacija u kalendaru, ali i poruka iz aplikacija Gmail i WhatsApp. Apple je te sigurnosne postavke zakrpaо u iOS 9.3.5 inačici i to još u kolovozu 2016. godine. Logično je pitanje zašto developeri koji su radili na konzoli Nintendo

Switch nisu vodili računa o tom sigurnosnom propustu kad se zna za njega i nije riječ ni o kakvom novitetu ili metodi za koju bi se tek trebalo tražiti rješenje. Za one koje zanima kako cijela stvar oko propusta funkcioniра objavljen je i video, a Nintendo se zasad nije oglasio.

Chrome 57 s mnoštvom noviteta

Googleov Chrome već dugo dominira na tržištu web-preglednika, ima više od milijarda korisnika iapsolutno je nedodirljiv. Tvrtka i te kako vodi računa o tome da zadovolji sve korisnike koji su izabrali Chrome, s naglaskom na onim naprednjim, jer njegove su funkcije odavno pre rasle okvire običnog preglednika internetskih stranica. Googleov je Chrome stigao do inačice 57, donosi brojna poboljšanja, a nadograditi se može izravno iz web-preglednika ili se može preuzeti novu inačicu s web-adrese, a dostupan je na platformama Windows, Mac i Linux.

Poboljšanja uključuju implementaciju tzv. CSS Grid Layouta.

Njegov cilj je omogućiti developerima web-stranica veću modularnu kontrolu nad elementima tih stranica, odnosno bolju i kvalitetniju prilagodbu različitim razlučivostima, operativnim sustavima i uređajima. Elementi se mogu kvalitetnije pozicionirati i odrediti unutar stupaca i redova te jedinstveno imenovati, tako da je programski kod lakši za razumijevanje. Osim toga, najvažniji su noviteti vezani uz razne API funkcije, a integrirani

Chromeov sustav za sigurnost, tzv. XSS Auditor, automatski blokira sumnjivu web-stranicu,

za razliku od dosadašnjeg načina blokiranja samo pojedinih elemenata.

Googleov Pixel dobiva tri nasljednika

“Dobro obaviješteni izvori” spominju da će Google ove godine predstaviti nove pametne telefone. Prema pisanju portala Droid Life, Google priprema čak tri nasljednika svoje iznimno uspješne serije Pixel pametnih telefona s operativnim sustavom Android. Objava je, navodno, temeljena na izvješćima iz samog Googlea.

Droid Life naveo je i kodna imena novih uređaja: Muskie, Walleye i Taimen. Specifikacije nisu objavljene, ali navodi se da bi Taimen mogao imati veću dijagonalu zaslona u odnosu na ostala dva, kao i u odnosu na modele Pixel koji su na tržište stigli prošle godine, a imali su zaslon od 5 ili 5,5 inča

WEB-INFO

www.ami-pula.hr/dislocirane-zbirke/amfiteatar
www.spectaculaantiqua.com

Televizija i internet, a i sve veće mogućnosti putovanja u različite kutove svijeta, čine da vlastite, hrvatske kulturne, povijesne i prirodne znamenitosti uzimamo *zdravo za gotovo*. Ima li smisla posjetiti Kolosej u Rimu, a da prije toga niste bili u Puli i obišli amfiteatar, popularno zvan Arena? Preporučujemo da barem ispočetka to učinite virtualno. Napokon, gladiatori, koji su prva asocijacija kad razmišljamo o arenama i antičkim igrama, svojevrstan su sinonim za ratnike i borce. Kao prvo, možete posjetiti www.ami-pula.hr/dislocirane-zbirke/amfiteatar, stranicu koja spada pod Arheološki muzej Istre, i tamo saznati sve o povjesnicu amfiteatra, a isto tako pogledati fotogaleriju, live cam i virtualni muzej. Sve je pregledno i lijepo dizajnirano, s velikim izbornikom na desnoj strani zaslona. Što se tiče gladijatora, putovanje u prošlost nastavite sa stranicom www.spectaculaantiqua.com. Naime, Arheološki muzej Istre, Javna ustanova Pula sport i Turistička zajednica grada Pule pokrenuli su osnivanje škole gladijatora pod nazivom *Spectacula Gladiatoria* u cilju revitalizacije antičkog nasljeđa Pule te proširenja turističke ponude grada. Škola u Areni organizira priredbe koje simuliraju gladijatorske borbe. Posjetite link i možda ove turističke sezone navratite u Pulu!

D. VLAHOVIĆ

Časopis HRVATSKI VOJNIK s vama je od 1991.

Odsad i na društvenim mrežama.

Pratite naše
objave...

facebook.com/HrvatskiVojnikMagazin
twitter.com/HrvVojnik

Gledajte naše
filmove...

Čitajte nas
i pronadite
najveći izbor
fotografija iz
OSRH...

www.**hrvatski-vojnik**.hr

Sve što vas zanima pitajte nas...
hvojnik@msh.hr